

Wudieke Yisa Masia die di Yuorine a dagi Joon wonna

¹ Wudieke Yisa Masia die di yuorine a dagi maaguna gbanƙu gie me. Nɲun die yina wa wuru mi di ɔ dagi ɔ tuntuntɔba wudieke di bala ka yi lele ke gie. Masia die tun wa ɔ malaka ɔ tuntuntu Joon jigin, di ɔ bal wa waha gie mana.

² Die wɔa, Joon die di yuori dagi wudieke mana ɔ yene, aƙ ka yi wudieke di nyina Nɲun jigin, aƙaƙ wudieke Masia di yuorine a dagi wa wa.

³ Vuodieke nuƙ mana di karinna naazɔa wudieke di maaguna gbanƙu gie me, sugufalɲ yiwo ɔ suti, ta vuodiekemba di wonnana wuru ta saagi, sugufalɲ yiwo ba suti, dama saƙa gbigiye nuƙ di wuru gie mana yi.

*Yisa Masia didusiri diekemba di benne tigiƙi
ayɔɔɔɔ wa wɔa*

⁴ Manɲ Joon maaginana gbanƙu gie a yɔa Yisa Masia didusiri diekemba di benne tigiƙi ayɔɔɔɔ wa di benne Asia tɲgban ma.

Nɲun vuodieke di benne, ta die beri, ta nan di beri yaa gamma haahuu wo, aƙaƙ haaltɔ ayɔɔɔɔ di benne ɔ naagbantɔ nuƙa aƙaƙ Yisa Masia yɔ nu sunɲin aƙaƙ sugudɔagin.

⁵ Wɔnuƙ Yisa Masia yiwo vuodieke di muɔlinana Nɲun wɔa aƙaƙ wusie wo, ta bi yi vuodieke die di wolinne a hagi kuƙ me wo, ta bi yi tɲgbanƙa gie naakpuma mana naaƙ wa.

¹² Die man yinji di n ye vuodieke di balala wɔa a yɔa mun wa, womi die man ye saluma popolisi jigizielikin ayɔpɔyi di zene.

¹³ A sunsun die man ye vuon di zene a nɔasi dembin ta yeegi jayeekiwɔn ka sunn a gbɔa ɔ naatala ta saluma gbanun di bobɔ ɔ nyɔɔn.

¹⁴ Ta ɔ sikpen zoosi di yɔanti sɔba gbɔngɔnti, ta ɔ nine di su sɔba bolinyaan,

¹⁵ ta ɔ naatala di nyigɔsa sɔba kɔɔti ba nagɔna a yi bolin me ta ɔ lɔlɔn di dɔma sɔba nyaakpɔun di palala.

¹⁶ Ta pɔgɔli chɔnmarɔsi ayɔpɔyi ɔ nuudiigin me, ta takoobi dieke di dinene ka nɔa ale di chabɔ ɔ nɔan ma, ta ɔ nine chaan die di chaan sɔba nɔun di chaannana nɔuntɔasi dene wo.

¹⁷ Die n yene wo wo die man sunn nan tɔngban ɔ nunna sɔba vuodieke di kpine. Die ɔ nagɔ ɔ nuudiigin a dɔsi n ma ta baari di, “Da va nɔmaamun yalla fɔ, manun n yine jaan mana piilin anan ka kpatun.

¹⁸ Manun n yine vuodieke di benne ɔ miivoli me, die n kpiye mun, ama lele, n bie wo n miivoli me yaa gamma haahuu, manun n yaa wa kun anan kpiilin hagun.

¹⁹ Die wɔa, maagɔ nyindiekemba fɔ yene lele gie, anan nyindiekemba di bala a yi kvan chaan.

²⁰ Chɔnmarɔsi ayɔpɔyi dieke fɔ yene n nuudiigin me wo anan saluma popolisi jigizielikin ayɔpɔyi wa lɔburun chɔan wɔnna: chɔnmarɔsi ayɔpɔyi wa zie yi wa n didɔsɔrɔba laguma laguma ayɔpɔyi diekemba di benne tɔgɔsi ayɔpɔyi wa malakasi, ta popolisi jigizielikin ayɔpɔyi wa dan di yi n didɔsɔrun laguma laguma

ayupɔyɪ wa.”

2

Masia wudieke dɪ yine Efesusi tɪj vuosi sɪtɪ wɔnna

¹ Ta vuodieke die n yene wo dɪ balɪ mɪj dɪ n maagɪ wɪaha a yɪ ɔ dɪdɪsɪrɪ diekemba dɪ lagɪjna a bie Efesusi tɪj ma wa malaka dɪ:

Wɪaha gie nyɪj wa vuodieke dɪ pɔgulana chɪjmarɪsɪ ayupɔyɪ ɔ nuudiiginɪ me wo, ta dɪ dɪa chɪj salɪma popolisi jigizielikinɪ ayupɔyɪ wa sɔkɔ.

² N sɪba nɪ tɔɔma dɪ sɪna dene, aɲaɲ nɪ faasɪna tɔj die a dii suguru dene, ta sɪba a baarɪ dɪ nɪ ka yaala nɪ bemme aɲaɲ wɔɔbiatɪ, ta sɪba dɪ nɪ magɪsɪ vuodiekemba dɪ balala dɪ ba yiwo n tɔntɔntɪba a ye mɪj, ta ye dɪ ba yiwo ŋmɪnchɪbɪtielinɪ.

³ Nɪ dii wo suguru ta dii wahala pam n wɪa ama ta ka va mɪj.

⁴ Ama nɪ bɪaɲ wɔnna: nɪ ka bɪ cho mɪj sɪba die nɪ wolinne a cho mɪj dene wo.

⁵ Nɪ tɪnsɪ die nɪ sɪna dene wo, ta vaa wɔɔbiatɪtɪ yiile, ta yime wudieke die nɪ wolinne a yie ka vɪna wa. Dɪ yɪ nɪ ka va nɪ wɔɔbiatɪ, n nan keɲ nɪ jigɪj a nagɪ nɪ popoli jigizielikiri a nyɪj ka jigiberisikinɪ.

⁶ Ama wudieke nɪ yinene aɲ ka vɪna yiwo naa; nɪ ka yaala wudieke Nikola vuosi dɪ yinene wo, sɪba n gbaɲ dɪ kana ka yaala dene wo.

⁷ Vuodieke dɪ yalla tɪba, ɔ wɔj wudieke Ŋmɪj Halɪkasɪka dɪ balala yɪa Masia dɪdɪsɪrɪba naa!

Vuodieke dı nyanḡḡuna nyanḡḡuḡ, wɔnḡ man nan yi wa sien dı ɔ dii miivoli nyḡḡnyḡka diekemba dı bene Nḡmḡ jigin, jigidieke ba wasnana paradasi* wa.

Masia wudieke dı yine Simirina tḡḡ vuosi sḡti wɔnna

⁸ Ta vuodieke die n yene wo dı bɪ balɪ mḡḡ dı n maagɪ wɪaha gie a yi ɔ dɪdɪsɪrɪ diekemba dı lagḡḡna a bie Simirina tḡḡ ma wa malaka dı:

Wɪaha gie nyḡḡ wa vuodieke dı yine jaan mana piilinḡ aḡḡḡ ka kpatḡḡ wa jigin, wɔnḡ die ɔ kpine ta bɪ hagɪ kuḡ me wo.

⁹ N sɪba nɪ wahala diile wɪa, ta bɪ sɪba a baarɪ nɪ yiwo zɔɔlɪntielin, ama wusie, Nḡmḡ jigin nḡḡ nɪ yiwo nyintitielin. N sɪba a baarɪ vuosi batanḡ bala a chɔɔsa nɪ saara, ta bɪ baarɪ dı ba yiwo Juu vuosi, ama ta ka yiye, ba yiwo Sitaani vuosi.

¹⁰ Nɪ da chɪgɪma ḡmaamḡḡ aḡḡḡ wahala dieke nɪ bala nɪ dii wo. Sitaani nan va aḡḡ ba yigi nɪ batanḡ a yi dansarɪka ma, dı ba magɪsɪ nɪ a ye, aḡḡ nɪ dii wahala a ga tɔgɪ daraa banḡ. Ama dɪ yi kuḡ gbanḡ nɪ yi mḡḡ yada ta n nan yi nɪ piini dieke dı yine miivoli.

¹¹ Vuodieke dı yalla tɪba, ɔ wɔḡ wudieke Nḡmḡ Halɪkasɪka dı balala a yɪa Masia dɪdɪsɪrɪba naa!

Vuodieke dı nyanḡḡuna nyanḡḡukɔ gie, wɔnḡ ɔ kaanḡ ye kuḡ dieke dı gɔtɪna bule wo.

Masia wudieke dı yine Pegamumi tḡḡ vuosi sḡti wɔnna

---

* **2:7** 2.7 Arɪzanna saanḡ bɪna yi paradasi.

¹² Ta vuodieke die n yene wo dı bı balı mıj dı n maagı wıaha gie a yı ı dıdısırı diekemba dı lagıjna a bie Pegamumi tıj ma wa malaka dı:

Wıaha gie nyıj wa vuodieke dı yalla takoobi dieke dı yalla nıadiike ale wo jıgıj.

¹³ N sıba jıgidieke nı benne wo yiwo jıgidieke Sitaani dı yine naaj. Ama nı ye dı mıj mıj; sanja dieke die ba kenne kuu Antipasi, vuodieke dı yine n siariatıj anaj wusie wo, nı gban gban tıgidieke Sitaani dı benne wo, sanja mi gban, die nı ka zeti n sienj.

¹⁴ Ama wusie, wıa bıta nı yi a chıusu: vuosi batanj bene nı sunj a dı Balaami dagıj, vuodieke die dı dagına Balaki ı bala ı yi die a vaa Izara vuosi yi bıanj ta vaa ba die nyindiiki dieke ba nagına a yı njınaha ta bı vaa ba yie daakpana anaj hogokpana tıuma anaj tanj.

¹⁵ Die gban gban nı yallı vuosi batanj nı sunj ta ba dı Nikola vuosi dagıj.

¹⁶ Die wıa, nı vaa nı wıbatı yiile, dı daa die, n nan keıj nı jıgıj lele a wagı anaj banıj vuosi mi anaj takoobi dieke dı nyına n nıanj ma wa.

¹⁷ Vuodieke dı yalla tıba, ı wıj wudieke Nıııj Halıkasıka dı balala yıa Masia dıdısırıba naa!

Vuodieke dı nyanjına nyanjıku gie, wıııj mıj bıanj n yı lıburıj ma nyindiike dieke ba wasınana maanaha aj ı dii, ta bı yı wa tanyalı dieke saanj haalıj dı maagına ka ma wa ta vuoj ka sıba wa, sie vuodieke dı tuone nyına ma.

Masia wudieke dı yine Tiatira tıj vuosi sıtı wıına

18 Ta vuodieke die n yene wo di bi balu muj di n maagu waha gie a yi u diduuru diekemba di lagijna a bie Tiatira tu ma wa malaka di:

Waha gie nyu wa Nmuj Bwadembike vuodieke nine di sina siba bolinyaan, ta u naatala di nyigisa siba kuvu dene wo jigij.

19 N siba wudieke ni yinene muj, ta siba ni yalla choti dene, ta bi siba ni yalla yada dene, ni tuma anan ni yalla hanu dene, ta bi siba di lele, ni tuma a tu die ni wolinne a tuma dene wo.

20 Ama ni wubian yiwo naa: ni tuo wo hogu dieke ba wasinana Jezebeli wa, vuodieke di chubinana nmunchubu di u yiwo Nmuj naazua wa. U daga muj ta gaama n tuntuntu ba yie daakpana anan hogukpana tuma ta die nyindiiki diekemba ba nagina yi ba nmu.

21 N yi wa wa sanja di u tarigi u berij, ama u ka saagi di u vaa u daakpana tumaha.

22 Die wa n nan nagi wa a taan yugutu gado me, wunu anan vuodiekemba di lagijna a tuma digutu tumaha nan dii wahala pam. N nan yi die lele, ntaala ba vaa ba wubiatu mi yiile.

23 Ta n nan kuvu vuodiekemba di dina wa wa mana, an n diduuru ba mana summa siba di manuj n yine vuodieke di sibu vuota mana su anan u sunanyile. Ta n nan yinji tuju vuon mana yaa gamma u tuma di sina die.

24 Ama ni vuodiekemba di tialu Tiatira tu ma ta ka di hogu wa gie nmunchubu daguku ta ka bi di daga dieke vuosi batan di wasinana Sitaani wuloburukaha daguko, nuju man bala ni, di n kaan nagi chiidunsa a chii ni.

25 Ama nı faastı a yigi wudieke nı yalla wa a yalla ken ken a ga tugi sanja dieke n bala n ken wo.

26-27 Vuodiekemba dı nyanjuna nyanjuku gie, ta yie wudieke n yaalala a ga tugi kpatiku n nan yi ba yiko dieke chanchaan die n tuone a nyuj n Chua jigiri: N nan vaa ba yallıma yiko tıngbanjka gie buurin mana mana ma, ta ba nan pogulu ba anan haguın ta nan biagi chusu ba siba fu naana nagi kustu daanjanı a nıga gbiesi a nmaba die wo.

28 N nan bi yi ba sanjka mi sukuleelin njmaarın.

29 Vuodieke nın mana dı yalla tıba, u wuj wudieke Nmuj Halıkasıka dı balala a yıa Masia didısrıba naa.

3

Masia wudieke dı yine Saadisi tın vuosi sıtı wonna

1 Ta vuodieke die n yene wo dı bi balı mın dı n maagi wıaha gie a yi u didısrıba dı bene Saadisi tın ma wa malaka dı:

Wıaha gie nyuj wa vuodieke dı pogılına haaltı ayopoyı dı jıanna Nmuj wa ta yalla chınmarıstı ayopoyı wa jıgın. N siba wudieke nı yinene mın, nı sı siba vuodiekemba dı yine mın yada, ama wusie nın nı ka bi yi mın yada.

2 Die wıa, nı hagi a kpanjı nı gban ta da vaa yada dieke dı tıalına kpi kpatı, dama nı yinene wudieke ka suule Nmuj nine.

³ Die wɔa, nɪ tɪnsɪma wudiekemba die ba dagɪna nɪ wa anaj wudieke die nɪ wɔnna wa, ta dia ha ta vaa nɪ wɔbiatitɪ. Du yi nɪ ka tarɪgɪ nɪ berin, n nan ken sɪba gaarɔ ta nɪ kaan dɪ sɪba sanja dieke n balla n ken, ta datɪ nɪ tɪba.

⁴ Ama nɪ batan bene Saadisi tɪj ma ta ba sɔgɪtɪ dɪ wo dɪgɪntɪ. Banuj bala ba yeegi nyinyeekiɪyɪala ta banuj ba anaj mɪj dɪ laguj a chɔj, dama ba mɔ mɪj anaj die wɔa.

⁵ Ta vuodiekemba dɪ nyanɲɪna nyanɲɪkɔ nan ken yeegi nyinyɪala sɪba naa, ta n kaan ken a vɔarɪ ba saara a nyɪj miivoli haaltielɪj gbanɔ ma. Ta n nan ken balɪ yaalɪj ma dɪ ba yiwo n sɪtɪ n Chɔa Njɪmɪj anaj ɔ malakasi nɪnɲa.

⁶ Vuodieke dɪ yalla tɪba, ɔ wɔj wudieke Njɪmɪj Halikasɪka dɪ balala a yɪa Masia didusɪrɪba naa.

Masia wudieke dɪ yine Filadalifia tɪj vuosi sɪtɪ wɔnna

⁷ Ta vuodieke die n yene wo dɪ bɪ balɪ mɪj dɪ n maagɪ wɪaha gie a yɪ ɔ didusɪrɪba dɪ bene Filadalifia tɪj ma wa malaka dɪ:

Wɪaha gie nyɪj wa vuodieke dɪ yine Kasɪtɪj ta yi Wusɪtɪj wo jɪjɪj. Wɔnɪj ɔ yalla naakpɪj Davidi yiko safibinni,* ta ɔ ken yuori sanɔan vuonj wori a baan bɪagɪ a ligi ke, ta ɔ ken ligi vuonj wori a baan bɪagɪ a yuori ke.

⁸ N sɪba nɪ tɔɔma dɪ sɪna die. Ye, n yuori wo sanɔan a zɪej nɪ nɪnɲa ta vuonj wori a baan bɪagɪ a ligi ke. N sɪba dɪ hagɪrɪ dieke nɪ yalla wa

---

* **3:7** 3.7 Davidi safibinni chɔan yiwo “U Yiko”.

15 N siba ni tubma di sina die, ta bi siba ni sina die, ni ka sunsi ta ni ka bi tuuli, ama n tuj nan di yaala ni yi a kaani.

16 Ama ni kana ka tuuli yaa sunsi wa wia, n baanj turi ni muj a nyuj n nuan ma a taan.

17 Nuj ni bala muj di ni yiwo nyintitelin, di ni yalli wa nyindiekemba mana ni yaalala, ta ni ka waari jaan, ama ni ka siba ni yalla sogichusuj anan zooluj dene. Ni yiwo zoolintelin ta chuj yori, ta bi yi yusi.

18 Die wia, n kpaama ni muj di ni daa salma dieke di yine salma wusie a nyuj n jigij ta sen yi nyintitelin. Ni bi daa nyinyeekiyaala a yeegi a ligi ni viivi. Ni bi daa nine kpaan a yi ni nine me amu ni nan di yese.

19 Vuodiekemba mana n chone, n kpaama ba muj ta data ba tiba. Die wia, ni vaa tumbati ta da laaluma.

20 Ni womma, n zie wo sanbari ma a kpaasa gbiabiku, vuodieke mana di wonna n loluj ta yuori gbiabiku, n nan ken juu ta manuj anan wa nan laguj dii.

21 Vuodieke di nyanjuna nyanjiku gie, n nan yi wa sien di u ken guti a kala anan muj n naara gbanji ma, siba n nyanjuna nyanjiku mana ta laguj kali n Chua Nmuj naara gbanji ma wa.

22 Vuodieke di yalla tiba, u wuj wudieke Nmuj Halikasika di balala yia Masia didusiriba naa.

4

Ba jiannana Nmuj dene arizanna ma

¹ Naa mana kvaŋ chaŋ maŋ bi ye ta arizanna ma gbiabuj di yuorine.

Ta maŋ bi wuj loli dieke n wolinne wuj ta ka bala wia a yia muj wa, ta su siba kantaŋ di, “Keŋ juali gie aŋ n dagi fu wudieke di bala ka yi naa kvaŋ chaŋ.”

² Lele womi, Halikasika di hagi n ma, ta maŋ ye vuoj di kali naagbanuj ma arizanna ma,

³ ta u nine chaŋ di nyigisa siba taŋ diekemba ba wasinana jasipa aŋaŋ kaneliani wa, nuŋmajibuj di taŋ giliŋ naagbanju ta faasi nyigisa.

⁴ Ta naagbanji banisi-le aŋaŋ anusa di dua a giliŋ naagbanju. Ta nyukura banisi-le aŋaŋ banusa di yeegi nyinyeekiyala ta bubu salma sibubisi, ta kali naara gbanji banisi-le aŋaŋ anusa wa ma.

⁵ Ta nuŋnyigisuj aŋaŋ wati aŋaŋ nunatuj di nyuj naagbanju ma. Ta popoli ayupoyi di laguŋ die naagbanju nuŋa, hanuj a yine Nmuj Haaliti ayupoyi wa.

⁶ A bi guti, jaŋ kaani die di dua naagbanju nuŋa ta su siba mugikpenkruŋ ta nyigisa siba nyaasiga.

A bi taŋ giliŋ naagbanju die yiwo nyinti anusa diekemba die di yine nyinvugiti ta die yaa nine pam a nuŋa aŋaŋ a kuasi mana.

⁷ Ta bumbujan jaabu die niasu wa naachuguj, jadieke die di gutina bule wo ma die niasu wa naaraŋ, vuodieke die di gutina butaa ma diaŋ nine chaŋ di niasu vuota nine chaŋ, ta jadieke die di gutina bunusa wa diaŋ di niasu kpajusuj dieke di yuginana.

8 Ta nyinvugiti anusa wa gie die di yaa chobiti ayuaba yuaba, ta die bi yaa nine pam ba nyujgbaniuj luga luga mana mana. Ta nmuntvasi ananj yuj mana a ka vasa yila chiala. Ba njan chia di,

“Kasi, kasi, kasi yine ti Yomutien Nabidie Nmuj vuodieke di yalla

haguruj mana

ta die beri, ta ye beri ta nan ken beri haahuu wo.”

9 Sanja dieke nyinvugiti anusa wa di ken yia vuodieke di kalla naagbanju ma ta beri yaa gamma haahuu anwaasi ananj buruj ananj pmpaguj,

10 sanja mi nyujkuraha banisi-le ananj banusa wa nan nan vuodieke di kalla naagbanju ma wa nujja, ta jama wunuj vuodieke di bene haahuu wo. Die ba bi vbari ba sibubisisi a dvan naagbanju nujja ta bala di,

11 “Ti Yomutien Nabidie Nmuj, di mu di ti jan fu

ta yi fu julma ananj buruj

dama funuj die fu naanna jaan mana

Fu dunjju wia ta nyindieke mana fu naanna di yaa miivoli.”

5

Yaa gamma gbanbobika ananj Yipolika wia

1 Die man bi ye vuodieke di kalla naagbanju ma wa di pogilina gbanbobikuj ananj u nuudi-igin, ta gbanju di yaa maaguj ka nujja ananj ka kuvan mana, ta ba nagj tuj sugiti a mari ka nvan ta bobika.

² Mi man ye malaka dieke di yalla haguɗu, ta u mɔɔla anan lɔlɔkpenkpuɗu di, “Muna muna di u vɔari gbanbobika gie a yuori he?”

³ Ama vuon die wori arizanna ma yaa tɗɗɗanƙa gie me yaa kpiile tigin ta mu di u forisi gbanbobika a daansi ka son.

⁴ Ta man ƙɗɗ pam dama vuon die di worine a baan biagi a forisi gbanbobika a daansi ka son wa.

⁵ Ama ta nyɗɗuraha wɔnyɗi die di balɗ muɗu di n da kumma, di n daansuma vuodieke di nyɗɗa Juda maarɗu ma ta u saan di du Juda Naachigiri, vuodieke di yine naan Davidi Haagɗkpekuɗu ta nyanɗu wɗu mana wa, wɗuɗu u yine vuodieke di baan biagi vɔari sugitɗi ayɔpɔyɗi wa ta yuori gbanbobikaha.

⁶ Ta man ye Yiipɔli di zene a gbigi naagbanƙu, ta nyɗɗugitɗi anɗa wa anan nyɗɗuraha di zie a gilin wo; ta Yiipɔli die di su sɔba Yiipɔli dieke ba kɔna ama ta ka hagu ƙɗɗ me wo; ta yallɗ yula ayɔpɔyɗi ta bi yaa nine ayɔpɔyɗi diekemba die di yine Nmɗu Haaltɗi ayɔpɔyɗi diekemba u tɗnnana ba tɗɗɗanƙa gie mana ma wa.

⁷ Ta Yiipɔli die di ga tuo gbanbobikuru a nyɗɗu vuodieke die di kalla naagbanƙu ma wa nuudiigin me.

⁸ Die u kenne tuo gbanbobikuru sanɗa dieke wo, nyɗɗugitɗi anɗa wa anan nyɗɗuraha banɗi-le anan banɗa wa di gbirigi u nɗuɗa. Ta nyɗɗuraha mana die pɔgilɗi wa goojii anan salma tɗmbala ta nyɗɗuɗuɗu diekemba die di zene Nmɗu vuosi juɗuɗu nan ma di suuli tɗmbalaha.

9 Die ba chɩa wa yɩlhaaluj a yɩ Yiiɔɔlɩka dɩ,
 “Fɩnɩj fɩ mɩna dɩ fɩ tuo gbanɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ
 a vɔarɩ ka sugɩtɩ ayɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ wa
 dama die kpiye mɩj ta nagɩ fɩ zɩj a daa vuosi a
 yɩ Nɩmɩj
 vuosisi nyɩj wa buurɩj mana ma
 aɳaɳ jabalɩkɩj mana ma, aɳaɳ maarɩj mana ma,
 aɳaɳ tɩngbanɳka gie naara mana ma.

10 Ta fɩ bɩ vaa ba yɩ fɩ naarɩ ma vuodiekemba dɩ
 yine kɩkaabɩtɩba
 dɩ ba tuma Nɩmɩj tɩsɩma;
 ba sɩna tɩngbanɳka gie vuosisi.”

11 Naa kɔaɳ chaɳj maɳ bɩ daansɩ a ye malakasi
 tuse tuse, ta bɩ wɔɳj ba lɔlɩtɩ ta ba taɳj gɩlɩj
 nyɩnvugɩtɩ anɩsa wa aɳaɳ nyɩɳkɔraha aɳaɳ
 naagbanɳku.

12 Maɳ wɔɳj ba balala aɳaɳ lɔlɩkɩɩma dɩ,
 “Yiiɔɔlɩka die ba kɩna ta ɔ bɩ hagɩ wa
 wɔɳɩj ɔ mɩna ɔ tuo hagɩɩj aɳaɳ nyɩntɩ
 aɳaɳ yɩaɳ
 aɳaɳ nyanɳɳj aɳaɳ jɩlɩma
 aɳaɳ bɩrɩj aɳaɳ pɩmpagɩj!”

13 Ta die maɳ wɔɳj nyɩndiekemba mana Nɩmɩj
 die dɩ naanna a bie ɳmɩɳsikpen aɳaɳ tɩngbanɳka
 gie aɳaɳ kpiile tɩgɩj, aɳaɳ nyɩndieke dɩ benne
 mɔgɩkɩɩma sɔj mana, dɩ balala dɩ,
 “Pɩmpagɩj aɳaɳ jɩlɩma aɳaɳ bɩrɩj
 aɳaɳ hagɩɩj mana bie wo vuodieke dɩ kalla
 naagbanɳku ma wa jɩgɩj
 aɳaɳ Yiiɔɔlɩka jɩgɩj yaa gamma haahuu.”

14 Ta nyɩnvugɩtɩ anɩsa wa dɩ saagɩ ta baarɩ dɩ,
 “Wusie.” Ta nyɩɳkɔraha mana die dɩ gbirigi
 Nɩmɩj aɳaɳ Yiiɔɔlɩka nɩɳja a jɩaɳ ba.

6

Yaa gamma Tuŋ sɔgiti wia

¹ Naa kɔaŋ chaan man ye Yiipɔlɩka dɩ vɔarɩna tuŋ sɔgiti ayɔpɔyɩ wa kaani, ta man wɔŋ nyin-vugiti anɩsa wa wɔnyɩ lɔlɩŋ ka sɩ sɩba nɩnatɩŋ ta wa, dɩ, “Keŋ.”

² Man daansi a ye duunyɩalɩŋ, ta vuodieke dɩ jɔalɩna ka wa dɩ pɔgɩlɩ tɔŋ, ta ba yɩ wa naan sibubiŋ ta ɔ nyɩŋ a yɩ haɣɩritien dɩ ɔ wagi a nyanŋɩ jaan mana.

³ Ta Yiipɔlɩka die dɩ bɩ vɔari sɔgɩtɩti die dɩ gɩtɩna bule wo ma, die man wɔŋ javuon dieke dɩ gɩtɩna bule wo ma lɔlɩŋ ta ɔ wa dɩ, “Keŋ.”

⁴ Die man ye duunŋmɩnɩŋ dɩ nyɩŋ a zie, ta ba yɩ vuodieke dɩ jɔalɩna ka wa haɣɩrɩŋ dɩ ɔ vɔari sɔgɩɔvagiŋ a nyɩŋ tuŋgbaŋka gie me, ta vaa vuosi kɩma ba chanchaalɩŋ, ta ba bɩ yɩ wa takoobikpenkɩrɩŋ.

⁵ Ta Yiipɔlɩka die dɩ bɩ vɔari sɔgɩtɩti dieke die dɩ gɩtɩna butaa wa ma, ta man bɩ wɔŋ javuon dieke die dɩ gɩtɩna butaa wa ma dɩ wana dɩ, “Keŋ.” Ta man ye duusɔbulɩŋ dɩ zene mi, ta vuodieke dɩ jɔalɩna ka dɩ pɔgɩlɩ jadieke ba nagɩna a magɩsa nyintɩti ɔ nuun me.

⁶ Ta man wɔŋ natɩŋ aŋ ka sɩ sɩba lɔlɩŋ ta nyɩŋ wa nyinvugɩtɩti banɩsa wa jigɩŋ dɩ, “Paanɔ za kpalɩbɩŋ yiwo daan tune, ta kawɔnta kpalɩbɩsɩ butaa dɩaŋ dɩ yɩ dabalɩmɩŋ tune; ama da chɩsɩma kpaabu aŋaŋ daabu.”

⁷ Ta Yiipɔlɩka dɩ bɩ vɔari sɔgɩtɩti dieke dɩ gɩtɩna bunɩsa ma wa; ta man wɔŋ lɔlɩŋ dɩ nyɩŋ

javuonj dieke di gutina bunusa wa ma u wa di,
 “Kenj.”

⁸ Die wia manj ye duuyialijmij, ta ba wasa vuodieke di jwalina ka wa Kunj; ta kpiile tiginj dianj di di u kvanj, ta Nmij di yi ba yiko di ba kuv tujgbaŋka gie vuosi puole bunusa ma kaanij, di ba kuv ba tontij ma ananj konj ananj ybagitij ma, ta bi yi tujgbaŋka gie dombiatij kuv ba batanj.

⁹ Ta Yiipolika di vvarij sugititij dieke di gutina bunu wa ma, ta manj ye vuodiekemba vuosisi die di kuna die ba muslinana Nmij waha wia wa, ananj die ba daginana Masia wuvunaha wia, ta ba bie wo koriku chianj ma,

¹⁰ ta die faasi nata nmijikpenj di, “Tij Yomutienj Nabadie Nmij, funij vuodieke di yine sugiyaluntienj ta bi yi wusietienj wo, laha ka baa ka yvasij ta fu ye dii tujgbaŋka gie vuosisi sarija ta datij ba tija, ba kuna tij wa wia?”

¹¹ Die wia u yi ba mana nyinyeekiwagij yiala, ta balij ba di, “Ni voosime ta chusima sanja dieke ba balla ba kenj a kuv nij tuntuj chan-chalij, ananj nij numballij a kpatij wa, siba die ba kuna nij dene wo.”

¹² Ta manj bij ye Yiipolika di bij vvarij sugititij die di gutina buyababa wa ma; ta tujgbaŋ die di donj pam, ta nmijni di sibi limm, chij dianj di nmijni siba zij.

¹³ Ta chijmarisij di nyij nmijikpenj a kenj nan tujgbaŋ siba bulogisij di naana niga kinkamij, ta ka nyijnyijka di nanna die wo.

¹⁴ Ta nmijikpenj di piili piili siba gbanij ta bia, ta kunkoge ananj tujgbaŋ diekemba nyaan

dı giline mana dı taaru nyuŋ jigidiekemba a wone beri wo.

¹⁵ Die wıa, tıngbanjka gie naakpuma, anan vuokpuma, anan sojasi sikpenjtielin, anan hagırtielin anan vuonj mana, vuodiekemba dı yine yonısi anan vuodiekemba dı sina ba gbanj ta ba mana dı chıgı juu tana vorıti ma anan tana chıasi ma,

¹⁶ ta die wa tankpenkpumaha anan tanaha dı a nan ba ma amu vuodieke dı kalına naagbanjku ma kaanj bı ye be, ta Yiipolıka dıanj kaanj bıagı a datı ba tıba.

¹⁷ Dama vuodieke dı kala naagbanjku ma anan Yiipolıka sinyuruŋ daakpenkpuŋ daaru tugıya muŋ, ta vuonj worı a baanj bıagı zie sinyurıku nuŋa.

7

Yaa gamma Izara vuosisi wıa

¹ Naa kvanj chaan manj ye malakasi banısa ta ba zie tıngbanjka gie lıga anısa wa ma, ta pıgıli bulıgısi dieke dı nyına lıgaha mana mana ma wa, dı a da nıgıma tıngbanjka gie me, yaa mıgıkpuma ma, yaa tıuŋ kaanı ma.

² Sanjka mi manj ye malaka wınyı dı nyına ŋmuŋ pısuŋ chaan ta pıgıli magıluŋ dieke dı yine miivolitienj Nabıdie Nmuŋ suıti wa; ta keesi anan lılıkpenkpuŋ ta wa malakasi banısa diekemba Nmuŋ dı yına ba sienj dı ba chıısi tıngbanj anan mıgıkpuma wa.

³ U baaru dı “Da chıısi tıngbanjka gie yaa mıgıkpumaha yaa tıısi ntaala tı wolıuŋ yi magıluŋ a yi Nmuŋ tıntıntıba die mana ma.”

4 Ta man wuj vuodiekemba ba yine Nmuj maguku a yi be wo busuj, ba yi vuosi tuse kobiga anaj banisi-nusa anaj banusa, vuodiekemba die di nyina Izara buurij mana ma.

5-8 Ta vuosi tuse ban anaj bale di nyuj Juda maaruj ma,
 ta vuosi tuse ban anaj ale di nyuj Rubeni maaruj ma,
 ta vuosi tuse ban anaj ale di nyuj Gaadi maaruj ma,
 ta vuosi tuse ban anaj ale di nyuj Asiri maaruj ma,
 ta vuosi tuse ban anaj ale di nyuj Nafitali maaruj ma,
 ta vuosi tuse ban anaj ale di nyuj Manase maaruj ma,
 ta vuosi tuse ban anaj ale di nyuj Simiani maaruj ma
 ta vuosi tuse ban anaj ale di nyuj Liiva maaruj ma,
 ta vuosi tuse ban anaj ale di nyuj Isakari maaruj ma,
 ta vuosi tuse ban anaj ale di nyuj Sebuluni maaruj ma,
 ta vuosi tuse ban anaj ale di nyuj Josefu maaruj ma,
 ta vuosi tuse ban anaj ale diaj di nyuj Benjamani maaruj ma.

Kpikpaaku wia

9 Ka kwan chaan man ye kpikpaan ta ba wo busuj, ta ba nyuj tujgbaŋka gie tigusu mana ma anaj buurij mana ma, anaj maaruj mana ma, anaj jabalukuj mana ma, ta ba yeegi nyinyeekiwagi yiala ta zie naagban̄ku anaj

Yiipolka nuŋŋa, ta pɔgɔlɔ vaati ba nuusisi me ta keese aŋaŋ lolokpuma a bala di,

¹⁰ “Gbatitaanuŋ nyuŋ wa ti Nabidie Nmuŋ vuodieke di kalla naagbanuŋ ma wa, wɔnuŋ aŋaŋ Yiipolka jigin.”

¹¹ Ta malakasi mana di taan gilin naagbanu, aŋaŋ nyinkuraha aŋaŋ nyinvugiti anusa wa a zie, ta nan bubu tɔngban naagbanu nuŋŋa ta jian Nmuŋ ta baari:

¹² “Wusie, pɔmpaguŋ, aŋaŋ buruŋ aŋaŋ yiaŋ aŋaŋ aŋwaasi aŋaŋ juluma aŋaŋ haguŋ aŋaŋ yiko yiwo ti Nabidie Nmuŋ suti yaa gamma haahuu.

Wusie.”

¹³ Ta nyinkuraha wɔnyɔ die di piasɔ muŋ di, “Ta vuodiekemba di yeeginene nyinyeekiwagu yialaha yiwo bamba, ta nyuŋ sia?”

¹⁴ Maŋ yinŋi a balɔ wa di, “Jakɔtuŋ, fɔnuŋ fu sɔbɔna ama manɔŋ n ka sɔba.”

Ta ɔ balɔ muŋ di, “Vuosi gie nyuŋ wa wahali kpenkpɔŋka ma, ta sugɔri ba nyinyeekiwaguti Yiipolka zuŋ ma ta a yanti.

¹⁵ Die wɔa,

“Ba zie Nmuŋ naagbanu nuŋŋa a tuma yia wa ŋmɔntɔasi aŋaŋ yuŋ, ɔ jiamuŋ juoku suŋ, ta wɔnuŋ Nmuŋ vuodieke di kalna naagbanu ma wa nan di bie aŋaŋ ba ta ɔ ligisin nan lige be,

¹⁶ ta koŋ yaa nyanyuule kaŋ bi yigi be, ta ŋmiine yaa tuuli kpenkpɔŋ kaŋ bi juu ba nyuŋbanuŋ,

17 ta Yiiɔɔli dieke dɔ benne naagbanɔku nuɔɔɔa wa
 nan gbari ba,
 ta yaa ba ga bulu dieke dɔ yɔnana miivoli wo
 jigijɔ,
 ta Nɔmɔɔ nan chɔti ba nɔntaanti mana.”

8

*Yaa gamma tuɔɔ sɔgɔti dieke dɔ gɔtina
 buyɔɔɔɔɔɔ wa ma*

¹ Saɔɔɔa dieke Yiiɔɔlika dɔ vɔarɔna tuɔɔ sɔgɔti
 dieke dɔ gɔtina buyɔɔɔɔɔɔ wa ma, arizanna ma
 dɔ tarɔ sigisigi, a yɔasi bita.

² Ka kɔaɔɔ chaaɔɔ maɔɔ ye malakasisi bayɔɔɔɔɔɔ
 die dɔ zene Nɔmɔɔ nuɔɔɔa wa dɔ tuo kantana
 ayɔɔɔɔɔɔ.

³ Ta maɔɔ bi ye malaka gaɔɔ dɔ pɔgɔliɔna salɔma
 tɔmbali a ga zie koriku nuɔɔɔa. Ta Nɔmɔɔ dɔ yɔ
 wa nyɔɔnyɔɔɔɔga pam dɔ ɔ nagi gɔti Nɔmɔɔ vuosi
 mana jɔɔɔɔɔɔ ma a nagi dɔɔɔ salɔma koriku dieke
 dɔ zene naagbanɔku nuɔɔɔa wa a yɔ Nɔmɔɔ.

⁴ Ta nyɔɔnyɔɔɔɔgaha nyusi aɔaɔ Nɔmɔɔ vuosisi
 jɔɔɔɔɔɔ dɔ nyɔɔ malaka dieke dɔ zene Nɔmɔɔ nuɔɔɔa
 wa nuusi me a jɔali ga nɔmɔɔsikpɔɔ.

⁵ Ta malakaka dɔ nagi salɔma tɔmbali a vɔari
 bolɔɔ koriku me a suuli salɔma tɔmbali a siti
 taɔɔ tuɔɔgbanɔka gie me. Ta nuɔɔ dɔ natɔ, ta watɔ
 dɔ nan, ta nuɔɔnyɔɔɔɔɔɔ dɔ nyɔɔɔɔɔ, ta tuɔɔgbanɔ dɔ
 dɔɔɔ.

Yaa gamma kantana ayɔɔɔɔɔɔ wa ma

⁶ Ta malakasi bayɔɔɔɔɔɔ diekemba die dɔ
 pɔgɔliɔna kantana die dɔ yi siri dɔ ba wɔ ba
 kantana.

⁷ Die bumbunan malakaka die di wolinne a wu u kantan, ta nutana anan bolin die di lagun anan zun ta nan tungbanka gie me, ta tungbanka gie puole butaa ma kaanu di dii, ta tusti puole butaa ma kaanu dian di dii bolin, ta hussunsa mana di dii bolin.

⁸ Malaka dieke di gutina bule wo ma dian di wu u kantan ta ba taa jaan siba tanjkenkpen, ta die die siba bolin, ta die ken nan tungbanka gie mugikpuma mana ma, ta mugikpumaha puole butaa ma, puole kaanu di tarigi a yi zun,

⁹ nyindieke mana die di benne mugikpumaha nyaati ma puole butaa ma, puole kaanu di kpi kpi, ta haariti diekemba die di benne mugikpumaha nyaati ma, puole butaa ma, puole kaanu di chusi.

¹⁰ Malaka dieke die di gutina butaa wa ma die di wu u kantan, chunmaru kpenkpen die di dinene siba bolin die di nyun nmunjikpen a ken nan tungbanka gie muga anan ka nyavoriti puole butaa ma kaanu ma.

¹¹ (Chunmaruku gie saan die yiwo "Tuan.") Ta nyaabu puole butaa wa ma, puole kaanu di tva, ta vuosi pam die di nyune nyaabu die di kpi, dama nyaabu die di tvana wa.

¹² Malaka die di gutina bunusa ma die di wina u kantan, nmun anan chun anan chunmaru die di puole butaa, jaan di nigi ka puole butaa wa, puole kaanu di sibi. Ta chaanun dieke di naana chaana nmunvasi wa puole butaa wa ma puole kaanu di sibi, ta chun anan chunmaru die di chaana yuku puole butaaa wa ma kaanu die ka chaana.

13 Saŋka mi maŋ ye kpaligukpenkpuŋ dɪ yugunana nuŋmara ma, ta keesi anan lolikpenkpuŋ dɪ, “Wubian, wubian, wubian, malakasi bataa dieke dɪ tialina wa dɪ keŋ wu ba kantana saŋŋa dieke wo, wubian nan dɪ bie tɔŋbanŋa gie vuosi me.”

9

1 Ta malaka dieke dɪ gutina bunu wa dɪ wu u kantan, ta maŋ ye chuŋmaruŋ dɪ nyuŋ ŋmuŋsikpen a keŋ nan tɔŋbanŋa gie me, ta ba yi wa vorɪ dieke dɪ golinne ta wo chian wa saafi.

2 Ta chuŋmariku dɪ yuori voriku ta nyusi dɪ nyuna ka ma ta su sɪba bolikpenkpuŋ nyusi, ta nyusi mi dɪ ligi ŋmuŋnu, ta tɔŋbanŋa gie dɪ sibi.

3 Ta sankpara dɪ nyuŋ nyusi mi a keŋ sɔŋ tɔŋbanŋa gie me, ta Nmuj dɪ yi ha haguruŋ sɪba chiakuruŋ dɪ yalla haguruŋ dene tɔŋbanŋa gie me wo.

4 Ta Nmuj dɪ balɪ ha dɪ a da chusuma huuti yaa tɪsɪ vaati, ama ta mugisi vuodiekemba dɪ wone wɔnuŋ Nmuj maguŋ ba die me wo.

5 Nmuj die dɪ yi ba nuan dɪ ba da keŋ kuɔ vuosisi ama ta mugisi be a ga tugi chuti anu, dɪ yi ba duŋ vuon ka nan dɪ tɔa sɪba chiakuruŋ duŋuŋ.

6 Saŋka mi vuosi nan dɪ yaala sie dieke ba baan nan daagi kpi ama ba kaan ye, ta ba nan dɪ yaala ba kpi, ama kuŋ nan chiŋ ta va ba.

7 Sankparaha gie su sɪba duune dɪ ŋaana yie siri dɪ ba tuoli tɔŋ dene wo, ta yeegi jadieke dɪ nɪasɪna saluma naan sibubiŋ, ta ba ninechaan dɪ nɪasɪ vuota ninechaan,

jujbahtuj die dı yeegi jakagıktı dieke dı ligine ba nyua, an ka nmıntı sıba bolıj ta su sıba jasobılınmınıj ta bı nmıntı sıba duzıj; ta duunehe sikipigile dı nıası naachige sikipigile, ta bolıj anaj nyusi anaj maafajiribi dı nyına a nua ma.

¹⁸ Ta bolibu anaj nyusisi anaj maafajiribisisi dieke die dı nyınana duunehe nua ma wa die dı kua vuotan, puole butaa ma puole kaanı.

¹⁹ Duunehe hagarıj die bie wo a nua anaj a ju ma, ta juaha dı nıası nyinvuuke ta yallı sikipigile ta a yallı duma vuosi.

²⁰ Ama vuodiekemba die dı tıalına ta jabıakı gie dı ka kuya wa die dı ka va ba juannana ba gban gban nyınnaanaka jıamıj. Die ba jıama jımbıatı anaj bugile diekemba dı yine salıma anaj salınyıala anaj kusımına anaj tana anaj tıısi, nyındiekemba dı kana ka yese, ta ka bı wımma, yaa ta chıj.

²¹ Vuosi mi die ka bı va vuosi kusla, anaj daanj yıgıj anaj hogıkpana anaj daakpana tuuma, anaj gaarıj.

10

Yaa gamma malaka anaj gban pilibike wıa

¹ Ka kvan chaan man bı ye malaka kpenkpuj ta v nyıj arızanna ma a sına ta bobı nuımara sıba garıj, ta nuıjıbıj dı taanj gılıj v sikpen, ta v ninechaanj dı su sıba nmınnı, ta v nagıısi dı su sıba zaantalıj dieke dı dinene bolıj.

² Ta v pıgılı gbanbobıbıj v nuıj me ta a yuori, ta v naadııgıj dı zie mıgıkpenkpuj ma, ta v naagalı dıanj dı zie tıngban ma,

³ ta keesi aňaň lólkpuu siba naachigin dı ńaana kuma dene wo. Die ı keesine kpatı wa, nuunatuň ayıpıy dıaň dı natı a yinji.

⁴ Nuunatuňku kvaň chaaň maň yi siri dı n maagu wudieke ı balala wa, ama ta wıň lólı kaanu a nyuň arızanna ma, dı n lóbuı wudiekemba nuunatuň ayıpıy dı balala wa aň ka bemme n sıň ma ta n da maagu.

⁵ Malaka dieke die n yene ta ı zie muđıkpuru aňaň tuňbaň ma wa dı vıarı ı nuudiigin ńmuısikpeň,

⁶ ta die huu aňaň vuodieke dı ńaana beri yaa gamma haahuu wo, vuodieke die dı naanna ńmuısikpeň aňaň tuňbaň aňaň muđıkpumaha aňaň nyındiekemba mana dı benne a ma ta baarı dı dı kaaň bı a yvası!

⁷ Ama daa dieke malaka dieke dı gutına bayıpıy wa dı keň wı ı kantaň nuň, ńmuı nan keň nagı ı lóbuı ma wıbalıka a tuň tuıma aňaň ka, siba die ı balla a yı ı naazıbalı, vuodiekemba dı yine ı tıntıntıba wa.

⁸ Ta lólı dieke die n wıına a nyuň arızanna ma ka bala a yıa muň wa dı bı balı muň dı n ga a ga tuo gbaňbıbıke dieke dı yuorine a bie malaka dieke dı zene muđıkpuru aňaň tuňbaň ma wa nuusi me.

⁹ Die wıa maň ga malakaka jigıň dı n ga tuo gbaňku, ta ı balı muň dı n tuo a ńıbı, dı ka nan dı tıa n nyuuti ma ama n nuıa ma nuň, ka nan dı nansı siba siesi.

¹⁰ Die wıa, maň tuo gbaňbıbıke a ńıbı, ta ka nansı siba siesi n nuıa ma, ama die ka kenne tuđı n nyuuti ma saňa dieke wo, ta ka tıa.

11 Die wɔa ba balɔ mɔj dɔ, “Dɔ yiwo talasɔ dɔ fɔ yinji a balɔma Nɔmɔj wɔa a yɔma buurin pam anan tɔngbanka gie naara sɔtɔ pam anan maarin pam anan naara pam.”

11

Yaa gamma siaratielin bale wo wɔa

1 Womi vuon dɔ nagɔ magɔsɔj daan a yɔ mɔj ta balɔ mɔj dɔ, “Hagɔ a ga magɔsɔ Nɔmɔj jɔamɔj juokpenkpɔkɔ anan koriku ta busɔ vuodiekemba dɔ jɔannana Nɔmɔj ka ma wa;

2 ama da magɔsɔ ka gbaaku sɔj dama n nagɔ yɔ wa vuodiekemba dɔ kana ka yi Juu vuosi, banɔj ba balla ba ken sɔma Nɔmɔj tɔka gie chɔtɔ banɔsɔ-nɔsa anan ale.

3 Ama n nan ken tɔj n siaratielin bale wo, ba nan yeegi botɔsɔ nyinyeeke, a mɔsɔla n wɔaha hanɔj daraa tusin anan kobɔsɔ-le anan banɔsɔ-yɔaba wa ma.”

4 Siaratielin bale wo yine Olivi tɔsɔ ale wo anan popolisi ale wo dɔ zene Nɔmɔj nɔnɔja wa; wɔnɔj ɔ sɔna tɔngbanka gie.

5 Ta dɔ yi vuon dɔ mɔa dɔ ɔ yɔ ba danja, bolin nan nyɔj ba nɔa ma a chɔsɔ ba dataasɔ; ta vuodieke dɔ minana dɔ ɔ yɔ ba danja Nɔmɔj nan kɔsɔ wa.

6 Banɔj ba bɔ yaa yiko dɔ ba yigi nɔj an ka da nɔ sanja dieke ba ken mɔsɔla Nɔmɔj wɔaha. Ta bɔ yaa yiko dɔ ba yi an nyaan tarigi a yi zɔj, ta bɔ yaa yiko dɔ ba vaa wahala yiri yiri pam ken tɔngbanka gie me sanja dieke mana ba yaalala.

7 Ba keŋ muɓli waha a kpatɩ saŋa dieke dɔmbaŋ dieke dɩ benne vorigoliŋ dieke dɩ wone chiaka nan keŋ a tuoli be aŋaŋ tɔŋ, ta nyanŋi ba ta kuɓ ba.

8 Ta ba nyuŋbanuŋ nan dɩ dua tɩgɩkɩka siekɩku ma jigidieke die ba kpaasɩna ba Yɔmɔtien dagariku ma wa. Vuosi yi wa tika mi saan Sodomi yaa Ijipiti.

9 Ta vuodiekemba dɩ nyɩna tuŋbanɩsi mana aŋaŋ buuriŋ mana aŋaŋ jabalikuŋ mana aŋaŋ maariŋ mana ta daansa ba nyuŋbanɩsi daraa ataa aŋaŋ daachubuŋ ta kaanŋ vaa ba guu be.

10 Ta tuŋbanɩka gie vuosi nan dɩ yaa sɔgɩfaliŋ vuosi bale wa gie kumbu wa, ta ba nan keŋ lagɩŋ a laala, ta yi taŋ piinisi dama banuŋ Nɩmɩŋ naazɩalɩba bale womi die vaa tuŋbanɩka vuosi dɩ dii wahala pam.

11 Ama daraa ataa aŋaŋ daachubuŋku gie kuŋaŋ chaanŋ, vuosi dieke dɩ yɩnana miivoli dɩ nyuŋ Nɩmɩŋ jigɩŋ a keŋ juu be, ba yinŋi keŋ ba miɩsi ma ta hagi zie, ta ŋmaamuŋ die dɩ faasi juu vuodiekemba die dɩ yene be wo.

12 Womi die Nɩmɩŋ naazɩalɩba bale wo die dɩ wɔŋ lɔlikpenkɩuŋ dɩ nyɩna ŋmuɩsikpenŋ a bala yi ba dɩ, “Ni keŋ jɩali giena.” Saŋka mi ba hagi juu nuŋmara sɔŋ a jɩali gara arɩzanna ma, ta ba dataasi dɩ juma ba.

13 Lele womi ta tuŋbanɩ die dɩ dɔŋ, ta tɩgɩkɩka dɩ puo, puoŋ ban sɔŋ kaanu dɩ chɩɩsi, ta vuosi tuse ayɔpɔyi die dɩ kpi tuŋbanɩka dɔŋku ma, ta ŋmaamuŋ die dɩ juu vuotɩalɩkaha, ta ba biri Nɩmɩŋ vuodieke dɩ benne arɩzanna ma wa saan.

14 Yeye, wɔbɔa dieke dɔ gɔtɔna bule tɔanya mɔj, ama wɔbɔa dieke dɔ gɔtɔna bɔtaɔ nan keɔ lele.

Yaa gamma kantaɔ dieke dɔ gɔtɔna bɔyɔbɔyɔ wa

15 Womi malaka dieke dɔ gɔtɔna bɔyɔbɔyɔ wa die dɔ wɔa ɔ kantaɔ, ta lɔlɔkpenkɔpɔma dɔ bala arɔzanna ma dɔ,

“Tɔngbaɔka gie naari mana birɔj wa tɔ Yɔmɔtien Nabidie Nɔmɔj aɔaɔ ɔ Vuɔnɔarɔkɔj

Masia wa sɔtɔ, ta ɔ nan pɔgɔlɔ ba yaa gamma haahuu.”

16 Ta nyɔnkɔraha baɔtɔ-le aɔaɔ baɔtɔsa dieke dɔ kala ba naara gbaɔtɔ ma wa Nɔmɔj nɔjka dɔ nan bubi a jɔama Nɔmɔj,

17 ta bala dɔ:

“Tɔ Yɔmɔtien Nabidie Nɔmɔj, fɔnɔj vuodieke dɔ yalla haɔrɔj mana

ta die beri ta ye beri wo!

Tɔ waasa fɔ dama naɔ fɔ haɔrɔkpenkɔpɔbɔ a dii tɔngbaɔka gie naari mɔj.

18 Vuodiekemba dɔ kana ka dia fɔ wa jɔwa sɔnyɔrɔj

ta fɔ sɔnyɔrɔj diaɔ dɔ haɔ.

Saɔɔa tɔgɔya dɔ fɔ dii kunti sariya ta tun fɔ tɔntɔntɔba dɔ yine fɔ naazɔalɔba

aɔaɔ fɔ vuodiekemba mana dɔ jɔannana fɔ vuodiekemba dɔ yine vuokɔpɔma aɔaɔ wabɔtɔ mana

ta saɔɔa bi tɔgɔ mɔj dɔ fɔ chɔsɔj vuodiekemba dɔ chɔsɔnana tɔngbaɔka!”

19 Die wɔa Nɔmɔj jɔamɔj juokpenkɔpɔkɔ dɔ benne arɔzanna ma wa sanɔari dɔ yuori, ta maɔ ye adaka dieke Nɔmɔj mɔraha dɔ benne wo. Mi

die nuunigisuj di nyigisa, ta nuunatuŋ di nata anjan watı, ta tıngban di dıŋ ta nutana pam di nanna.

12

Yaa gamma hogu anjan waakpıbiaku wıa

¹ Naa kvan chaan ta dagıkpenkpuuma di nyuj ımınsıkpen. Hogu wonyı di nagına ımıŋ a bobı siba garıŋ, ta tıbi chuıŋ a zie, ta chuımarısı ban-ale di bie ı sikpen me siba sibusi.

² Ta hogu wa di yallı nyuuti ta gbigi maarıŋ ta die maarıŋ yuagıbu di vaa ı faası kuma.

³ Die dagıkpenkpuıŋ kaanı bıbra di bı nyuj ımınsıkpen. Die waakpuıŋmınbıan di kenı nyuj a yallı sıkpigile ayıpuıŋ anjan yula ban, ta sıkpegile mana di bubi naara sibubisi.

⁴ Die ka nagı ka jıŋ a datı chuımarısı puole butaa ma kaanı a nyuj ımınsıkpen a nagı a taan tıngbanıka gie me. Ta die zie hogu wa di balla ı mııŋ wa nuıŋa amı ka nan ıobı bua wa lagı lagı dıı yi ı mııŋ wa.

⁵ Womi hogu wa die di kenı mııŋ Bıadembıŋ, vuodieke di balla ı kenı puıglı buurıŋ mana anjan hagıruıŋ wa. Ama malaka die di chuıagı ı bua wa a jualı ga Nıııŋ jıgıŋ ı naagbanıku ma.

⁶ Hogu wa dıan die di chuıŋ a ga hagııen me, jıgidieke Nıııŋ di wınsına a yı wa wa, mı ba baa ba daansıma wa daraa tusıŋ anjan kobıı-le anjan banıı-yıaba wa.

⁷ Womi die tıŋ die di nan arızanna ma, malakası jakıbuıŋ wonyı ba wasınana Makelı anjan ı malakası chanchaalıŋ di waga anjan

waakpɔbiaku, ɔ diaŋ ɔ waga a tuole be aŋaŋ
 ɔ malakasi,

⁸ ama die ba nyanŋi waakpɔbiaku, ta ka yi
 wa sien di wɔnɔŋ aŋaŋ ɔ malakasisi bemme
 arizanna ma bɔbra.

⁹ Die ba yagi waakpɔbiaku aŋaŋ ɔ malakasisi
 a arizanna ma, wɔnɔŋ ɔ yine javɔkɔri dieke
 di wone beri wo ta ba wasa wa Saanɔhɔsɔsɔ
 yaa Sitaani wa ta ɔ gaama tɔŋgbaŋka gie vuosisi
 mana wa. Die ba nagi wa a taan tɔŋgbaŋka gie
 me, wɔnɔŋ aŋaŋ ɔ malakasisi.

¹⁰ Womi die man wɔŋ lɔlɔkpenkpuŋ arizanna
 ma di balala di,

“Lele, ti Yɔmɔtien Nɔmɔŋ gbatɔtanɔŋ,
 aŋaŋ ɔ hagiɔŋ aŋaŋ ɔ naari aŋaŋ ɔ Vuɔvɔarɔkɔŋ
 Masia wa yiko wa keŋ miŋ.

Dama ba vɔari Sitaani vuodieke die di galɔnnana
 ti nɔmballɔ

Nɔmɔŋ nɔŋŋa yuŋ aŋaŋ ŋmɔntvɔsi a taan miŋ.

¹¹ Yiipɔlɔka zɔmbɔ aŋaŋ ɔ wusie dieke ba
 mɔsɔlɔna wɔa ba nyanŋi Sitaani,
 ta ka chiili ba miivoli wɔa ta die yi siri
 di ba kpi di yi kuŋ di keŋ ba ma.

¹² Die wɔa, nɔnɔŋ vuodiekemba mana di benne
 arizanna ma yallɔma sɔgɔfɔlɔŋ.

Ama tɔŋgbaŋka gie vuosi aŋaŋ vuodiekemba di
 benne mɔgɔkpuɔri ma wa wɔbɔaŋ bie ni
 ma,

dama Sitaani keŋ sɔsɔŋ wa ni jigin,
 ta suuli aŋaŋ sɔnyɔrɔkpenkpuŋ,
 dama ɔ sɔba di ɔ sanŋa ka bi dala.”

13 Die waakrubiaaku di munjuna di ba vvaru wa mun a taan tungbanja gie me wo, v piili a di hogu dieke di muruna buadembike di v yigi wo.

14 Ta Nmuj di nagi kpaligikpenkpuij chobiti ale a yi hogu wa di yugi ga ta va waakrubiaaku, a ga jigidieke v wunsina yi wa hagiyej me wo, mi ba nan di daansa wa a ga tugi bina ataa ananj chubuj, ta gbari wa amv waakrubiaaku kaanj tugi wa.

15 Womi die waakrubiaaku die di turu nyaakpuij a nyuj ka nvanj ma siba muguj nyaan di bu dii hogu wa.

16 Ama ta tungbanja di sunji hogu wa ta yuori a nyuu nyaan dieke di nyinna waakrubiaaku nvari ma wa.

17 Ta waakrubiaaku sinyuruuj di hagi ananj hogu wa pam, ta ga di v wagi ananj hogu wa buuri dieke di tialina ta di Nmuj miraha ta pogu Masia wvuvnaha.

18 Ta die ga zie mugikpenkpuku kvanvanj.

13

Yaa gamma haaguj dombiatu ale wo wia

1 Ta man ye haaguj dombiatu di nyinna mugikpenkpuij ma, ta yaa yula ban ananj sikipigile ayvovyi, ta naarasibubisi di bubi yulaha mana, ta saara diekemba di zianana Nmuj di maagi a diisi ka sikipigilehe me.

2 Haaguj dombianj dieke n yene wo di su siba gbaanchuj ta yalli naayibiwagiti, ta ka nvanj di su siba naachiginj nvanj. Die waakrubiaaku di yi haaguj dombiaaku ka haguuj ananj ka naagbanuj ananj ka yiko dieke di dala wa.

³ Ta haaguj dombiakuv sikipigilehe kaanu di su siba ba chitaka muj, ama ka kujaguru di kpi. Ta die di yi tungbanja vuosi mana mamachi, die ba di haaguj dombiakuv kuvaj.

⁴ Die vuosi mana di juama waakpuvbiakuv dama v nagi wa v yiko a yi haaguj dombiakuv ta bi juama haaguj dombiakuv gban ta bala di, "Muna haguru sina siba haaguj dombiakuv gie? Ta muna baaj biagi a wagi anaj haaguj dombiakuv gie?"

⁵ Ta Nmuj di yi haaguj dombiakuv gie sien v bala anaj kalinbaani ta zia wovuj Nmuj; ta v bi yi ka yiko a ga tugi chuti banisi-nusa anaj ale.

⁶ Ta ka piili a bala a zia Nmuj anaj v saaj anaj jigidieke v benne wo anaj vuodiekemba mana di benne arizanna ma wa.

⁷ Ta bi yi ka sien di ka wagi anaj wovuj Nmuj vuosi ta nyanji ba, ta bi yi ka yiko di ka sama maaruj mana anaj buuruj mana anaj jabalukuj mana anaj tungbanja gie vuosi yiri yiri mana.

⁸ Vuodiekemba mana di benne tungbanja gie me ta ba saara di ka maagi a yi miivoli gbanju ma saaja dieke ba yene ka naaj tungbanja gie wo, banuj ba nan juj haaguj dombiakuv gie. Miivoli gbanju gie yine Yipoli dieke die ba kuvu wa sutu.

⁹ Die wia, vuodieke di yalla tba wumma.

¹⁰ Vuodieke Nmuj di ziene di v nan yi yovuv, v nan sen yi yovuv. Ta vuodieke diuj Nmuj di ziene di ba nan kuvu wa anaj takoobi, ba nan sen kuvu wa anaj takoobi. Die wia, Nmuj vuosi mu ba yalluma hanu ta faasu yalluma yada anaj Nmuj.

Haaguj dombianj dieke di nyinna tujgbanj ma wia

¹¹ Naa kvanj chaanj manj bi ye haaguj dombianj kaanu di nyinna tujgbanj a kenj jwala, ta yaa yula ale siba Yiipoli yula, ta bala wia ta u loluj di su siba waakrubianj.

¹² Ta die zie haaguj bumbujanj dombiakubunja, ta die nagj haaguj bumbujanj dombiakubiko dieke di dala wa, ta mugisi tujgbanjka gie vuosi mana di ba jama haaguj bumbujanj dombiakubiko dieke die di yene danja ta kujagiri di kpi wo.

¹³ Ta haaguj dombiakubiko dieke die di gutina bule wo die di tunj mamachi tunkpuma, ta vaa bolinj di nyuj njunsikpenj a sounj tujgbanj vuotamba mana nine me.

¹⁴ Njunj die di yina wa hagiruj u tuma mamachi waha haaguj bumbujanj dombiakubunja wia, u gaama tujgbanjka vuosi ta die balu ba di ba mu buuj anj ka summa siba haaguj dombiakubiko dieke di yene takoobi danja ama ta ka kpie wo.

¹⁵ Ta Njunj die di yi haaguj dombiakubiko dieke di gutina bule wo hagiruj u biagi voosi miivoli a yi buu dieke di sina siba bumbujanj hagiruj dombiakubiko, ta buubu di biagi bala wia, ta kubu vuodiekemba mana di kana ka saagi jama ka wa.

¹⁶ Die ka mugisi vuonj mana, vuodiekemba di yine wabutu ananj vuokpuma, ananj nyintitielinj ananj zoolntielinj, ananj vuodiekemba di benne ba dunnj ananj yonj, di ba tuo maguluj ba nuudiiginj me yaa die me.

17 Vuodieke nun mana die di wone magluku gie, u kaan biagi daa jaan yaa a yaali jaan; magluku die yiwo haagun dombiatu saan yaa busin dieke di zene u saari nan ma.

18 Sie fu yalluma yan ta ye summa haagun dombiaku gie busin di yine u saari chian. Vuodieke nun di yalla sinin yilime ta summa haagun dombiaku gie busiku chian, dama busiku gie zie wo vun saan nan ma. Busiku gie yiwo kobisi-yubaba anan banisi-yubaba anan ayubaba.

14

Yiipolika anan u vuosi wa

1 Naa kuan chaan man bi ye Yiipolika di zene Zayoni kunkogiri me anan vuosi tuse kobiga anan tuse banisi-nusa anan tuse anusa, ta ba maagi wonun Yiipolika anan u Choon wa saara a diisi ba die me.

2 Die man won lon di nyinna arizanna ma a doma siba nyaakpui di palala, ta bi nata siba nunatin. Ta bi doma siba goojinuguru di naana niga u goojii ka kuma dene wo.

3 Die vuosi tuse kobiga anan tuse banisi-nusa anan tuse anusa wa die di zie naagbanku anan nyinvugiti anusa wa anan nyinkuraha nunna ta chia yilhaali dieke vun di kana kaan biagi buri, ntaala banun vuodiekemba di yene gbatitanun a nyun tngbanke gie me wo.

4 Banun ba yine dembi diekemba di mununa pogu ba gan ta ka yi hogokpana tuma anan hogoba, banun ba yiwo kasu. Banun ba dina

Yiipolika jigidieke mana v ganana, banuj ba yine vuodiekemba Nmuj di gbatina taan a nyuj vuota sun ta yi bumbunan vuodiekemba wonuj Nmuj anan Yiipolika di tuone.

⁵ Banuj ba ka chiba nmunchibisi, ta bi wo ban.

Malakasi bataa wa wia

⁶ Womi die man bi ye malaka wonyi di haguna a bie nmunsikpen saasaa ta yaa wonuj dieke di wone kpatiku di v ga musli a yi vuodiekemba mana di bene tngbanaka gie me, anan vuota yiri yiri mana anan maaruj mana anan jabalikuj mana anan buuruj mana.

⁷ Ta die bala anan lolikpuj di, “Ni chiguma Nmuj ta biruma v saan. Dama sanja tugya muj di v dii tngbanaka gie vuosi mana saruya. Ni jama wa, wonuj v naanna arizanna anan tngbanaka gie anan mugokpuri anan nyaati mana.”

⁸ Die bumbunan malakaka di tianna a ga wa, die malaka dieke di gutina bule wo dian di ken nyuj nmunsikpen a bala di, “Babiloni, tigruka nanya muj, die v vaa wa vuota buuruj mana di tun diginti tooma, die wia Nmuj sunyuruj di hagi v ma.”

⁹ Ta malaka dieke di gutina butaa wa ma die di bal anan lolikpenkpuj di, “Vuodiekemba di janna haaguj dombiakuj anan buubu dieke di yine ka niasuj wa ta tuo magiliku ba die me yaa ba nuuj me wo,

¹⁰ Nmuj sunyuruj nan ken ba ma, v sunyuru dieke di sina siba daahaguri dieke ba sitine yi kpali ma, ta ba nan bi a dii wahala boli dieke

dı dinene siba maafa jiribi ma, Njıny malakasi ananj Yııpohka nınyı.

11 Bolibu dı jonana ba wa nyusi nan dı jualı gara njınyıkpeı yaa gamma haahuu. Vuodiekemba dı jıanna haaguj dombıaku ananj buubu dieke dı yine ka nıasuj ta yaa magulu dieke dı yine ı saarı nan dı die wahala yuj ananj njıntıası.”

12 Die wıa, dı vına dı Njıny vuodiekemba dı tune ı nıarı ta yi Yısa yada wa yallıma hanıa.

13 Womi man bı wıny lalıı dı nyınna arızanna ma a bala dı, “Maagu naa; a nyıny jinne yaa gamma sıgıfıalıny bie vuodiekemba dı kpıne tı Yomıtıeny tııma wıa.” Ta Njıny Halıkasıka dı yınyı balı dı, “Wusie, ba nan ye voosıny a nyıny ba tınkııma ma dama ba tıımaha nyıarı nan dı dı ba.”

Yaa gamma tınybanıka gie gıbıny wıa

14 Die man bı daanı a ye nınyımayıalıny, ta vuony dı sı siba Vuota Bıa a kalı ka ma, ta bubi salıma naala sıbubıny, ta pıgılı gotıge dııkıny ı nuıny me.

15 Womi malaka kaanı dı kenı nyıny Njıny jıamıny juodieke dı benne arızanna ma wa, a wa vuodieke dı kala nınyımaaku sıkpeku ananj lalıkpııny a bala dı, “Nagı fı gotıge a gıbı dama sanıa dieke dı mına wa kenıye mıny, dama tınybanıka bıye mıny ananj gıbıny.”

16 Die vuodieke dı kala nınyımaaku ma wa dı nagı ı gotıge a gıbı tınybanıka.

17 Ta man bi ye malaka kaanu di nyinna Nmuj jiamuj juodieke di benne arizanna ma wa a ken nyuj, u gban u pogu gotige diikin.

18 San ka mi man ye malaka dieke di yine bolibu jakuru di nyinna koriku jigin ta wa malaka dieke di yalla gotige diikiri anan lolikpui a bal wa di, "Nagi fu gotige a kpaa tngban ka gie nyujnyuka mana dama a nmuntiya muj."

19 Die wa, malakaka die di nagu u gotige a kpaa tngban ka nyujnyukaha mana, a nagu a taan voru dieke ba nmuna nyujnyukaha nyaabu a yie wo. Voriku gie yine Nmuj sunyuru dagu.

20 Die ba nmusu nyujnyukaha nyaabu tika kuanvan, ta zu di nyuj jigidieke ba nmunana nyujnyukaha a pal die a ga tugi siba malisi kobu-le, ta ka golin di nan tugi nan maguuj busu.

15

Yaa gamma malakasi anan kpatuj wahala yiri yiri wo wa

1 Die man bi ye mamachi dagikpenkpuma nmusikpen. Die malakasi ayubu di pogu wahala yiri yiri ayubu, hanuj wahalaha mi yine Nmuj sunyuru kpatuj.

2 Ta die bi ye jaan di sina siba mugkpui ta chaan siba nyaasga a laguj anan bolin. Ta bi ye vuodiekemba di nyanjuna haaguj dombiakun anan ka buu dieke di niasuna ka wa, anan busu dieke di yine u saaru, ta ba zie mugkpuru di sina siba nyaasga kuanvan, a pogu goojii diekemba Nmuj di naguna a yi wa,

³ ta chɪa yɪ dieke Njɪmɪj tɔntɔntɔ Mosisi anaj
Yiipɔlɪka dɪ chɪana wa dɪ:

“Tɪ Yɔmɔtɪen Nabidie Njɪmɪj vuodieke dɪ yalla
hagɪrɪj mana

fɔ tɔɔma yiwo tɔnkɪuma ta bɪ yi mamachi

Yiwo buurɪj mana naakɪrɪj

ta fɔ sieti mana dɪ vɪna ta yi wusie.

⁴ Tɪ Yɔmɔtɪen, mɪna benne ta kaaj dɪ chɪga fɔ?

Yaa ta kaaj bɪ kɔtɪ fɔ saaj?

Dama fɔ nyɪna ma fɔ yine kasɪ.

Buurɪj mana nan keɲ a jɪaj fɔ

dama vuɔj mana ye fɔ tɔnvɪnaha mɪj.”

⁵ Naa kɔaj chaaj man bɪ ye Njɪmɪj jɪamɪj
juodieke dɪ benne arɪzanna ma wa dɪ yuorine
ta Njɪmɪj vɪj dɪ bie ka ma.

⁶ Womi malakasi ayɔpɔyɪ diekɛmba dɪ
pɔgɪna wahala yiri yiri ayɔpɔyɪ wa dɪ keɲ nyɪj
Njɪmɪj jɪamɪj juoku me, ta yeegi nyɪnyeekiɪɪala
diekɛmba dɪ wone dɪgɪntɪ, ta nagɪ salma kirisa
a bobɪ ba nyɔa.

⁷ Womi nyɪnvugiti anɪsa wa kaantɪ dɪ nagɪ
salma tɪmbala ayɔpɔyɪ a yɪ malakasi bayɔpɔyɪ
wa; ta Njɪmɪj vuodieke dɪ benne yaa gamma
haahuu wo sɪnyɪrɪj dɪ suuli tɪmbalaha.

⁸ Ta Njɪmɪj chaankɛɲkɛrɪj anaj ɔ hagɪrɪj dɪ
yi nyusi dɪ suuli jɪamɪj juoku, ta vuɔj ka biagɪ
juu mi a ga tɔgɪ saɲɲa dieke wahala yiri yiri
ayɔpɔyɪ dieke malakasi bayɔpɔyɪ dɪ pɔgɪna wa
dɪ kenne kpatɪ.

16

*Timbala diekamba di yalla Nmutj sanyurubu
wɪa*

¹ Die man bi wɔj lɔlɔkruj di nyinna Nmutj juamuj juoku me a bala a yɪa malakasi ayɔpɔyɪ wa di, “Ni gamma a ga siti Nmutj sanyuri dieke di benne timbala ayɔpɔyɪ wa ma a taan tɪngbanjka ma.”

² Die bumbɔŋan malakaka di ga a siti jadieke di benne ɔ timbali ma wa a taan tɪngbanjka ma, ta kujagɪbiatɪ dieke di yɔagɪna pam die di yigi vuodiekamba di yalla haagɪj dɔmbɪakɔ magɪlɪkɔ, aŋan vuodiekamba di jɪanna buubu dieke di yine ka nɪasɪkɔ.

³ Malaka dieke die di gutɪna bule wo dɪan di ga siti jadieke di benne ka timbali ma wa a yi nyaakpɪɪbɔ ma nyaabɔ die di biruj zɪj sɪba vuota kpiikɪj zɪj, ta nyinvugiti mana die di benne nyaakpɪɪbɔ ma wa die di kpi.

⁴ Malaka dieke di gutɪna bɔtaa wa di ga siti jadieke di benne ka timbali ma wa a yi mɔga aŋan bulusi nyaatɪ ma, a nyaatɪ mana die di biruj zɪj.

⁵ Ta die man wɔj malaka dieke di yalla nyaatɪ hagɪrɪbɔ di bala di,

“Tɪ Yɔmɔtɪŋ, sɔgɪyɪalɪntɪŋ,

fɔnɪj vuodieke di benne, ta die beri wo fu sariyaka gie tɔgɪsɪya mɪj,

⁶ dama ba kɔb wa fu vuosi aŋan fu naazɔalɪj
wɪa

fu nagɪ zɪj yɪa ba di ba nyuu.

Kanɪj ka mɔna ba.”

⁷ Womi manj bi wɔŋ lɔlɔŋ dɪ nyɪnna koriku me a bala dɪ,

“Tɪ Yɔmɔtɪɛŋ Nabitɪe Njɔmɪj vuodieke dɪ yalla hagɪrɪj mana,

fɔ sarɪyaka gie yiwo wusie,

ta yi wudieke dɪ tɔgɪsɪna.”

⁸ Malaka dieke dɪ gɔtɪna bunɪsa wa dɪaŋ dɪ siti jadieke dɪ benne ɔ tɪmbalɪ ma wa a diisi njɔmɪj ma, a yi ka hagɪrɪj dɪ ka tuulibu jɔma vuota sɪba bolɪj.

⁹ Die njɔmɪnɪ tuulibu dɪ faasɪ jɔa ba sɪba bolɪj, ta ba piili a zɪa Njɔmɪj vuodieke dɪ yalla wahala yiri yiri he gie hagɪrɪbɔ saan ama ta die zeti dɪ ba tarɪgɪ ta yi wa julɪma.

¹⁰ Malaka dieke dɪ gɔtɪna bunɔ wa dɪaŋ dɪ siti jadieke dɪ benne ɔ tɪmbalɪ ma a yi haagɪj dɔmbɪakɔ naagbanɔ ma, ta dɔmbɪakɔ naarɪ sɪtɪ mana die dɪ sibi lɪmm ta vuotamba die dɪ njɔba nyɪna yɔagɪbɔ wɪa,

¹¹ ta die bi zɪa Njɔmɪj vuodieke dɪ benne arɪzanna ma wa, ba yɔagɪbɔ anan kujagaha wɪa, ama ta die zeti dɪ ba chɪgɪ a nyɪj ba tɔntɔmbɪatɪ ma.

¹² Womi malaka dieke dɪ gɔtɪna bɔyɔbaba wa dɪaŋ dɪ ga siti jadieke dɪ benne ɔ tɪmbalɪ ma wa a taan mɔgɪkrɪj dieke ba wasɪnana Yufiretisi wo me, bɔ nyaabɔ mana die dɪ hɔɔsɪ a dɔaŋ sien amɔ naakrɪj diekɛmba dɪ bala ba nyɪj njɔmɪj pɔsɪj chaan a keŋ wo nan biagɪ atɪaŋ.

¹³ Mi manj ye haalɪbatɪ ataa dɪ sɪna sɪba buntura, a nyɪna waakrɪbɪakɔ anan haagɪj dɔmbɪakɔ, anan njɔmɪnɔbɪsɪ naazɔa wa nɔa ma.

14 A yiwo haalɔbiatɔ diekemba dɔ yinene mamachi tuuma ta nyuj gara tujgbaŋka gie naara mana jigijn, ta lagɔma ba dɔ ba tuoli tɔmbu, tɔ Yɔmɔtien Nabidie Njɔmuj, vuodieke dɔ yalla hagurɔbu mana wa daakpenkpɔka daari.

15 Ta Yisa Masia dɔ baari dɔ, “Mbaa ŋaan, n kien sɔba gaaru dɔ ŋaana kien dene wo. Ama sɔgɔftaluj bie vuodiekemba dɔ gbarɔna ta bɔbɔ ba garɔtɔ amɔ ba kaan chuj yɔri an vuosi ye ba viivi.”

16 Die haalɔbiatɔtɔ dɔ lagɔsɔ naalɔba mana a yaa ba ga jigidieke Izara vuosi dɔ wasɔnana Amagidoni wa.

17 Womi die malaka dieke dɔ gutɔna buyɔpɔyɔ dɔan dɔ siti jadieke dɔ benne u tɔmbalɔ ma wa a taan bulɔgɔsuj ma, ta lɔlɔkpenkpɔuj die dɔ nyuj naagbanuj dieke dɔ bene Njɔmuj jɔamuj juodieke dɔ benne arɔzanna ma wa a bala dɔ, “Dɔ yi a kpɔtɔ muj.”

18 Ta nuɔnyɔgɔsuj dɔ nyɔgɔsa ta nuɔnatuj dɔ nata ta tujgbaŋka dɔ faasi dɔma. A nyuj sanja dieke Njɔmuj dɔ naanna vuota, kanuj tujgban dɔŋku mi ye ka dɔnya.

19 Tujgbaŋka dɔŋku die dɔ vaa tɔgɔkpɔka dɔ puo butaa, ta chɔsɔ tɔgɔkpɔmaha mana dɔ bene tujgbaŋka gie me wo. Ama Njɔmuj die ka daan Babiloni tɔgɔkpɔka wɔbiatɔ wɔa, ta vaa ka nyuu daan dieke dɔ yine u sɔnyuruj daabu ta bie nyaanhibike me wo.

20 Ta tujgban diekemba nyaatɔ dɔ giline wo dɔ bia ta tana mana dɔan dɔ bia.

21 Ta nutanjpɔuj diekemba a kaanɔ dɔnsuj dɔ baa nan dɔ sɔ sɔba nuuj dɔnsuj die dɔ nyuj

ημυςικπεη a keη nan vuotaη ma, die ba zia Nηmυη nutaηkpuuma die dι nanna ba ma wia, dama die wahalaka die faast dala mυη.

17

Hogv wa aηaη haagυη dombiakv wia

¹ Womi malakasi ayυpoyi wa die dι pogilna tumbala ayυpoyi wa wonyi dι nyuη arizanna ma a keη balι mυη dι, “Keη aη n dagι fu Nηmυη dι balla υ keη datι hogv dieke dι dυaginana dembisi tυbυη dene. Wυnυη υ yine tυgικpuη dieke dι gbigine mυga pam wa.

² Ta naalιba dι yi dιgιntι tυuma aηaη wa wa, ta tυηgbaηka gie vuosisi mana dι nyuu υ dιgιntι tυumaha dι sιna sιba daabv a bugι.”

³ Die Nηmυη Halikasιka dι hagι n ma ta malakaka dι nagι mυη a ga haagιyeyη me, mi die maη ye hogv dι kalla haagυη dombiakv ma ta saaη diekemba dι zιanana Nηmυη saari dι maagι a diisi ka nyuηgbaηυη mana ma, ta ka yaa sικpigile ayυpoyi aηaη yυla baη.

⁴ Hogv wa die yeegi wo nyinyeeke ηmυna, ta yeegi salιma nyinti aηaη leeti yiri yiri, ta pogιlι salιma nyaaηchibιη υ nuuη me ka suuli aηaη υ dιgιntι tυumaha aηaη nyindikemba dι nyυbυgιna Nηmυη jιgιη.

⁵ Ta ba maagι saaη dieke vuoyη dι kana ka sιba ka chιaη a diisi υ diιη me dι,

TUGIKPENKPUUN BABILONI,
HOGV DIEKEMBA Dι YINENE DAAKPANA TUMA
ANAN TUNGBANKA GIE NYINDIEKEMBA Dι
NYUBUNANA
NEMUN JIGIN WO NUN.

6 Ta man̄ ye ta hogu wa nyu wo Nm̄uj vuodiekemba die d̄i yine Yisa yada ta vuosi d̄i kuu ba wa z̄iŋ a bugi.

Die n yene wo wo, die d̄i yi m̄uj mamachi pam.

7 Womi malakaka d̄i p̄asi m̄uj d̄i “B̄ia w̄ia d̄i yi fu mamachi? N nan daḡi fu hogu wa an̄an haaguj d̄ombiak̄u u j̄ual̄na wa ta ka yaa s̄ikpigile aȳp̄oȳi an̄an ȳula ban̄ ka ch̄ian̄ d̄i s̄ina die.

8 Haaguj d̄ombiak̄u dieke fu yene wo die bie wo ka m̄isi ma ama lele ka kpiye m̄uj. Ka nan haḡi a nȳuj v̄or̄igoli dieke d̄i wone kpat̄iku, ta nan ga jigidieke Nm̄uj d̄i balla u ch̄uusi ka wa. Ta d̄i nan yi vuodiekemba mana Nm̄uj d̄i kana ka maaḡi ba saara a yi miivoli gban̄ku ma ta ye naan̄ t̄iŋgban̄ka gie wo mamachi ba ken̄ ye haaguj d̄ombiak̄u. Dama die ka bie wo ka m̄isi ma ta ken̄ kpi, ama ka nan ȳiŋ̄ji ken̄ ka m̄isi ma.

9 “W̄uru gie yaala ȳian̄ an̄an s̄ib̄uj. S̄ikpigile aȳp̄oȳi wa zie a ȳi wa kunkoge aȳp̄oȳi diekemba hogu wa d̄i kalla a ma wa, ta bi zie a ȳi naal̄uj baȳp̄oȳi,

10 ta ba ban̄u d̄i kpi, ta vuodieke d̄i gut̄ina baȳbaba wa yine naan̄ lele, ta vuodieke d̄i kpat̄ina kuaka ye ka dii naari ama u nan ken̄ dii, ta u naari kaan̄ ȳvas̄i.

11 Ta haaguj d̄ombiak̄u dieke die d̄i benne ka m̄isi ma ta ken̄ kpi wo yiwo naan̄ dieke d̄i gut̄ina bun̄uj ta yi naal̄uj baȳp̄oȳi wa w̄onȳi ta u d̄ian̄ nan ken̄ a ga jigidieke ba bala ba ch̄uusi wa jiḡiŋ.

12 “Ȳula ban̄ dieke fu yene wo zie a ȳi wa naal̄uj ban̄ ama ba ye ka dii naari, ama ban̄uj an̄an haaguj d̄ombiak̄u nan ken̄ laḡuj a dii naari a ȳvas̄i san̄ja b̄ita.

13 Naaluj ban wa gie nan ken yi nɔabalumuj, ta nagɔ ba hagurɔbɔ anan ba yikoke mana a yɔ haaguj dɔmbiakɔ.

14 Ba nan ken wagu anan Yipɔlika, ama Yipɔlika anan ɔ didɔsɔrɔ diekemba Nmuj dɔ wana ta vɔarɔ ba ta ba yi wo yada wa nan nyanɔɔ ba. Dama wɔnɔj ɔ yine Yɔmɔtielin dɔan Yɔmɔtien ta yi naaluj dɔan Naan.”

15 Ta malakaka dɔ bɔ a balɔ a yɔ muj dɔ, “Nyaatɔtɔ fɔ yene wo ta hɔgɔ dieke dɔ tɔnnana daakpana tɔmaha dɔ kalɔ a ma wa yiwo bu-urɔj anan maarɔj anan vuota yiri yiri anan nyɔɔbalɔka mana mana vuosi.

16 Yɔla ban dieke fɔ yene wo anan haaguj dɔmbiakɔ nan dɔ haa hɔgɔ wa. Ta gbatɔ ɔ nyinti mana ta vaa wa yɔrɔ. Ba nan ɔɔbɔ ɔ nyɔɔɔbanuj nɔj ta jɔb wa anan bolɔj.

17 Dama Nmuj vana ba yaala a yie wudieke wɔnɔj ɔ yaalala ta yi nɔabalumuj ta nagɔ ba yiko a yɔ haaguj dɔmbiakɔ dɔ ka pɔgɔlɔ vuosi a ga tɔgɔ sanɔa dieke wɔnɔj Nmuj wɔbalɔka dɔ baan ken yi wusie.

18 “Hɔgɔ dieke fɔ yene wo yine tɔgɔkrɔj dieke ka naan dɔ pɔgɔlɔna tɔɔɔbanɔka gie naaluj mana wa.”

18

Babiloni tɔj chɔvɔsɔj wɔa

1 Die n yine hɔgɔ wa dɔ kala haaguj dɔmbiakɔ ma wa kɔanɔj chaan, die man bɔ ye malaka wɔnɔj dɔ nyɔɔna arɔzanna a ken sɔbna. Ta die yaa yiko

pam, ta v chaanuj di faasi chaan tujgbaŋka luga luga mana.

² Ta die nati aŋaŋ lolokpuij di,
“Babiloni tigiŋkruka nan chvsvi miŋ.

Vuon bi wo ka ma,

ta lele jumbiatu aŋaŋ haalubiatu wana bie ka ma
aŋaŋ nembibiatu yiri yiri mana wana bie ka ma.

³ Dama tujgbaŋka gie vuosi mana nyu wo
v lolubiatu tsumaha di sina siba daahagurubu a
bugi.

Ta tujgbaŋka gie naaliba mana di yi digintu
tsuma aŋaŋ wa

ta nyugidiilibe mana di yese ba ligire
a nyinna v lolubiatu ma.”

⁴ Womi maŋ wuŋ Nmuj di balala a nyinna
arizanna ma di,

“N vuosi, ni keŋ nyuj Babiloni tika ma
amv ni kaŋ gvti juu v wubiatu ma,
ta gvti ye v tibidatiku.

⁵ Dama v wubiatu faasi dala miŋ a dva a ga tugu
ŋmujsikpen,

ta n ka daaŋ v wubiatiti.

⁶ Ni yijŋi yi wo wudiekemba gbaŋ gbaŋ die v
yine vuosi bataŋ wa,

ta yijŋi yi wo wudiekemba die v yine wo
jigij bule.

Ta vaa v nyaanŋhibike suuli aŋaŋ daaŋ dieke di
haguruna a tian v daabu

v naguna a yi vuosi di nyu wo jigij bule.

⁷ Ta vaa v dii wahala aŋaŋ zooluj pam,
siba die v benne v duŋŋv ta kcta v gbaŋ dene
wo

Dama v ŋaŋ bala a yia v gbaŋ di:

‘Manuj hoguunaan kala naa!
 N ka yiwo kpihogu
 die wia n kaan daansi ye sugichuustij!’

⁸ Naa wia wahala nan ken ken u ma bunyi
 ta yuagiti anan sugichuustij anan kon nan
 haari wa,
 ta bolin dan nan dii wo,
 dama ti Yomutien Nabidie Nmuj vuodieke di
 bala u dii wo u
 sariyaka yiwo hagirutien.”

⁹ Tugbanjka gie naan diekemba di duagina
 anan wa ta die u nansibu anan wa wa di ken
 ye u bolibu diile nyusi di nyina wa, ba nan faasi
 kuma u wia.

¹⁰ Ba nan di zie saasaa, dama ba chiga
 nmaamuj di ba nan guti dii u wahala ka. Ba
 nan di bala di,
 “Wubian, wubian, Babiloni tigikpuj,
 Nmuj chuusi fu bunyi.”

¹¹ Tugbanjka gie nyugidiilibe gban nan di
 kuma ta die zooluj u wia, dama vuonj wori a baan
 daa ba nyintiti bura,

¹² vuonj kaan bi a daa ba nyindiekemba ba
 naguna salima anan ligiriyala a wonsi wa
 anan ba leetiti anan ba gariyala ha anan garu
 diekemba di faasuna yaa ligirehe anan ba garu
 diekemba di faasuna nyigisa anan garujminaha
 anan ba ti diekemba daati di faasuna vuna
 anan ba nyindiekemba ba naguna yobuj nyina
 a wonsi anan ba nyindiekemba ba naguna tuuj
 daa diekemba di faasuna yaa ligire a wonsa anan
 kusujmina anan ba kusiti anan ba tan vunaha,

¹³ aṅaṅ ba kakaduro sinamoni tuṣuṣu aṅaṅ ba tulaarisisi aṅaṅ ba tulaari diekemba dı yine miri aṅaṅ firankensisi wo, aṅaṅ daaṅ aṅaṅ kpaan aṅaṅ zɔṅ aṅaṅ zaaha aṅaṅ ba niigehe aṅaṅ yiisehe aṅaṅ ba duune aṅaṅ duuṅ diekemba dı datunana torikusi aṅaṅ yɔṅuṣu aṅaṅ vuota miṣu gbaṅ.

¹⁴ Nyugidiilibe nan balı dı, “Nyınvuna diekemba mana fu yaalınana wa baya muṅ, ta fu nyinti aṅaṅ fu vuuṅ mana dı ga ta va fu, ta kaan bı yehe bıbra.”

¹⁵ Ta banıṅ nyugidiilibe mi dı yene ligire a nyıṅ kanıṅ tıka ma wa nan dı zie saasaa, dama ba chıga ḡmaamuṅ dı ba nan gɔtı dii v wahalaka. Ba nan dı kuma ta die zɔɔluṅ,

¹⁶ ta bala dı,

“Wɔbıaṅ, wɔbıaṅ haarı tıgıkpıka.

Die v ḡaṅ yeegi wo nyinyeekiyaala aṅaṅ nyinyeeki diekemba dı faasuna yaa ligire aṅaṅ nyinyeekinmına ta yeegi salıma nyinti

aṅaṅ nyindiekemba ba nagına tanvuna a wunsı aṅaṅ leeti.

¹⁷ Ta bunyı nyinti gie mana dı bıa.”

Die haarıkpenkpıku nyıṅkuraaha aṅaṅ vuodiekemba mana dı bene ka suku aṅaṅ haarıdɔṅtıba aṅaṅ vuodiekemba dı dinene nyuṅ muḡıkpıku ma wa die dı zie saasaa,

¹⁸ ta faası nata v wıa die ba yene bolibu dı dinene tıka ta nyusi dı haga wa. Ta balı dı, “Tıgıkpıṅ ye wori a yaa haḡıruṅ sıba tıka gie.”

19 Ta die yocora tantu a yie ba sikipigile me an ka dagu di ba son chusuya mun ta kuma ta die zoolu ta bala di,

“Wubian, wubian

haaru tikipuka, u yine tikipu dieke
vuodiekemba di yalla haarkuma ta
doma mugikpuru ma a daa ta yalla wa di
ye ligire.

Ta bunyi nyinti gie mana di bia.”

20 Nunu vuodiekemba di bene arizanna ma, nu yalluma sugifalu, dama Nmuj chusu wa Babiloni tika. Ta nunu Nmuj vuosi anan Nmuj naazvalu anan Masia tuntuntu, nu yalluma sugifalu, dama Nmuj chusu wa Babiloni tika yaa gamma wudiekemba u yine nu wo wa.

21 Womi die malaka hagu tien die di kotu tankekpuru ka mu siba nukkekpuru a nagi a taan mugkekpuru ma ta baaru di,

“Naa Nmuj di nan nagi Babiloni tikipuka

a taan an ka chusu,

ta vuon kaan bi ye ke bira.

22 Ta vuon kaan bi wu ta goojinuru anan yilichuru chia yila fu tika son bira,

ta vuon kaan bi wu wuru anan kantan wuru ta ba chia yila fu tika son bira.

Ta fu tuntuntu mana nan bia,

ta vuon kaan bi wu nuaha domu bira.

23 Ta popoli kaan bi chaan fu ma,

ta hagu faaru anan dembin yallu kaan bi bie mi bira.

Fu nyugidiilibe die faasu yaa ligire anan hagu tungbarka gie mana ma,

ta fu tika vuosi die di yallu tuuj a gaama
tugbanjka gie vuosi mana.

24 Nmuj datu wa Babiloni tuuj tubuj
dama ka kubu wa Nmuj naazvaju
anaj u vuosi anaj vuodiekemba mana vuosi di
kunana
tugbanjka gie mana mana wia.”

19

*Arizanna ma vuosi sugifialuj yaa gamma
Babiloni tuuj chvusu wia*

1 Naa kuvaj chaaj man wuj domuj arizanna
ma siba kpikpaaj di lagisuna a bala di,
“Haleluya,*
gbatitaanuj anaj buruj anaj haguuj yiuwo
wunuj Nmuj sutu.

2 Dama u sariya diile yiuwo wusie ta mu.
U chvusu wa hogu dieke di yinene daakpana
tuumaha,
u vana tugbanjka gie vuosi di yie bian anaj ba
yinene digintu tuuma anaj wa wa wia.
Nmuj datu wa u tubuj,
dama u kubu wa wunuj Nmuj tuntuntuj.”

3 Ta kpikpaaku di bi nata a bala di,
“Haleluya,
dama boli dieke di dinene tika nyusi nan jualu
gara
nmujsikpen yaa gamma haahuu.”

4 Die nyujkura banisu-le anaj banusa wa anaj
nyinvugiti anusa wa die di nan Nmuj vuodieke

---

* 19:1 19.1 Haleluya chian yiuwo: “Ni buruma Nmuj.”

dı kalla naagbanƙu ma wa nuŋa ta jaŋ wa, ta baari dı,
 “Wusie, Haleluya.”

Yiipolika hogu banwala dugga wa

⁵ Womi die lolu die dı nyuŋ naagbanƙu ma a bala dı,

“Ni vaa ti biri ti Nmuni,
 nuŋu vuodiekemba dı jaŋna wa aŋaŋ vuon
 mana,
 aŋaŋ nuŋu vuodiekemba dı yine vuokpuma
 aŋaŋ wabiti ta jaŋa wa wa.”

⁶ Ta maŋ bi wuŋ doŋu siba kpikpaŋ
 dı lagisina a nata, ta die doŋku dı su
 siba nyaakpuŋ dı palala ta bi doŋa siba
 nuŋatikpenkpuŋ a bala dı,

“Haleluya,
 dama ti Yomutien Hagritien Nabidie Nmuni yiwo
 Naan.

⁷ Ni vaa ti yallima sugifalun,
 ta yuma wa julma.

Dama sanja tugya muŋ dı Yiipolika faari u
 hogu,
 ta u hogu wa dı yi siri a gbari.

⁸ Nmuni yi wa hogu wa gariyalivun dieke dı
 nyigisinana dı u yeegi.”
 (Gariyaliku zie a yi wa wuvun diekemba Nmuni
 vuosi dı yinene.)

⁹ Womi malaka die dı balı a yi muŋ dı, “Maagu
 naa: ‘Sugifalun bie vuodiekemba ba wana dı ba
 keŋ a guti dii Yiipolika hoguhaalu wa banwala
 nyindiikehe.’ ” Die malakaka die dı bi balı a
 guti dı, “Waha gie yiwo Nmuni wa, ta yi wusie.”

10 Womi man nan tungban v nuhha di n jian wa, ama die v bal a yi mun di, "Da yime die, dama n gban n yiwo fonu anan fu numballi diekemba di yalla Masia wovunaha tuntuntu chanchaali. Banu ba yine vuodiekemba di dina wusie dieke Yisa di yuorine a dagi wa. Die wa Nmuj yine vuodieke fu baan jian."

Vuodieke nuj mana di balala yaa gamma Yisa ma, yie die anan Halikasika hagu.

Duunyialu jujvalti wa

11 Naa kuvan chaan man ye arizanna di yuorine, ta man ye duunyialu di zene me, ta ka jujvalti saan di di, Vuovunu anan Wusie. Ta die sarya anan wusie a bi waga tuntu anan wusie.

12 Die v nine di die siba bolinyaan, ta bubu naara sibubisi pam v sikpen me, ta ba maagi saan kaanu a diisi v ma, ama ta vuon di ka siba ka chian, sie v nyuna ma.

13 Ta jayeekivan dieke v yeegine wo die di nmuntu anan zu, ta v saan di yi, "Nmuj Nwawu."

14 Ta arizanna ma ton waguiba di du v kuvan, ta jvalti duunyiala ta yeegi nyinyeekiyala diekemba di wone diguntu.

15 Die takoobi dieke di faasuna die di chabi v nuvan ma, kanu v nan nagi a wagi a nyanji bu-urin mana, ta pogili ba anan hagu, ta nmu ba jigidieke ba nmu na nyinyuyuka nyaabu, kanu ka yine Nabidie Nmuj vuodieke di yalla hagu mana mana sunyuru.

16 Ta ba maagi saan kaanu a diisi v gariku jigidieke di ligine v naadiigin kpulika ma di,

NAALIJ DIIAN NAAN, YOMOTIELIJ DIIAN YOMOTIEN

17 Womi manj ye malaka di zene njun ma, ta nata wasa nembisasi di haguna a bie njunsikpeku di, "Ni ken a lagisi tan Njun dusa kpenkrika ma,

18 amu ni nan nobi naalij anan sojasi nyunkura anan sojasi anan duune anan sojasi di jwalna ha anan vuotan mana, vuodiekemba di yine yonisi anan vuodiekemba di sina ba gban anan vuokpuma anan wabiti mana nyungbanij."

19 Womi manj ye haaguj dombiakv anan tungbanja gie naaliba anan ba sojasi di lagisina di ba wagi anan vuodieke di jwalna duunbu anan v sojasisi.

20 Ama Masia die di yigi haaguj dombiakv anan njunchibisi naazvaliba diekemba di zene v nan ma a yi mamachi dagititi. U nagi wa dagiti gie a gaan vuodiekemba di tuone haaguj dombiakv magiliku ta jan buu dieke di niasina ka wa. Masia die di nagi ba bale wo a taan boli dieke di dinene anan maafa jiribi wo me.

21 Vuodieke die di kala duunbu me wo die di nagi takoobi dieke di chabina v nuari ma wa a kuv ba sojasisi mana, die nembisasi mana die di dii ba nyungbanij a ken chagi.

20

Ba babina Sitaani bina tusij dene

1 Naa kvanj chaan manj bi ye malaka wonyi di nyinna arizanna a ken sussa, ta pogulu vorigoli

dieke dı wone kpatıku saafıbuŋ aŋaŋ çorıŋ kpenkpuıma u nuuŋ me.

² Ta nyanŋı waakpuıaku, u yine Saan çhuısuıu wa yaa Sitaani wa ta die bıbuı wa aŋaŋ çorııma,

³ ta nagi wa a taan yi vıııgolıku me bına tusıŋ, ta kparı ka aŋaŋ saafıka ta kpaası ka marı, amı u kaan bı gaan tıŋgbaŋka gie vuosi bıbra a ga tuŋı bına tusiri. Bına tusiri gie kuıŋ chaan, u nan forisi wo a taan sanŋa bıta.

⁴ Ta die bı ye naagbanı arızanna ma, ta Nmıŋ dı yi vuodiekemba dı kalla a ma wa yıko dı ba dıı sarıya. Ta bı ye vuodiekemba die dı muııınana wusie dieke Yısa Masia die dı yuorine a dagı wa aŋaŋ Nmıŋ wıaha ta ba gıbi ba sıkpigilehe wo haalıı. Banıŋ die ba ka jıan haagıŋ dımbıaku yaa ka buubu dieke dı nıasına ka, yaa ta tuo ka magııku ba die me yaa ba nuusi me. Ta Nmıŋ dı vaa ba yıŋŋı keŋ ba mııı ma ta yi ba sıeŋ dı ba lagıŋ dıı naan aŋaŋ Masia bına tusıŋ.

⁵ Bımbıŋaŋ kuŋ hagıŋ wone naa. Vuotıalıkaha mana die dı kpine wo die ka hagı kuŋ me a ga tuŋı sanŋa dieke bına tusiri dı tuŋına.

⁶ Suŋıfıalıŋ aŋaŋ alıbarıka bıe vuodiekemba dı gıtına bımbıŋaŋ kuŋ hagıku ma wa. Kuŋ dieke dı gıtına bule wo kaan keŋ ba ma, ta ba nan yi Nmıŋ aŋaŋ Masia kıkıaabııŋ ta nan lagıŋ a dıı naan aŋaŋ Yısa bına tusıŋ.

Bolıŋ dı çhuısuına Sitaani dene

⁷ Bına tusiri gie kuıŋ chaan, ba nan vıarı Sitaani a nyıŋ vııııgolıku me a taan

⁸ ta ɔ nan ken nyun a gaan buuri diekemba mana di bene tungbanƙa gie me. Ba wasa banun vuosi mi di Gogi anan Magogi. Sitaani nan lagisi ba mana jigidieke ba balla ba tuoli tombu. Ba nan faasi dala ta wo busun.

⁹ Ta nyun ga tungbanƙa gie jigin mana a gilin tugdieke Nmun di chone ta ɔ vuosi di bie ka ma wa. Ama Nmun die di vaa bolin die di nyun arizanna ma a ken dii ba mana.

¹⁰ Womi die ba nagı Sitaani vuodieke di gaana vuosi gie wo a taan yi boli dieke di dinene anan maafa jiribike me, jigidieke haagun dombiaku anan nmunchıbi naazbalıba di wone beri wo. Mi ba nan di die wahala yun anan nmuntvası yaa gamma haahuu.

Kpatın sarıya diile wa

¹¹ Womi die man bi ye Nmun di kalla naagbanun kpenkpun dieke di faasuna yanti ma. Die ɔ kenne a nyun wa, tungbanƙa gie anan nmunsikpen die di bia ta vuon di ka bi yehe bıbra.

¹² Ta die ye vuodiekemba die di kpine, vuokpuma anan wabıti ta ba zie naagbanƙu nınnı. Ta vuon di yuori gbanı ta bi yuori gbanun kaanı ba maagna vuodiekemba di yalla miivoli haalku saara a yi. Ta Nmun di dii vuodiekemba di kpine wo sarıya yaa gamma wudieke ba yine ta ba maagi yi gbanı ma wa.

¹³ Ta mugıkpuma di vıarı vuodiekemba di kpine a ma wa, ta kun anan kpiile tigin dan di vıarı vuodiekemba di kpine ta bie a ma wa. Ta

Ŋmuj dɪ dii ba wɔnyɪ mana sarɪya yaa gamma wudieke ba yine.

¹⁴ Ta die nagɪ kunj aɲaɲ kpiile tiginj a taan yi vɔrikpenkpɔuj dieke dɪ suuline aɲaɲ bolibu me. Kunj dieke dɪ gutɪna bule wo yine vɔrikpɔukɔ aɲaɲ bolibu.

¹⁵ Vuodieke nuj mana saan die dɪ kana ka maagɪ yi miivoli gbanjɔ ma, die ba nagɪ wa muj a taan yi vɔrikpɔukɔ aɲaɲ bolibu me.

21

Ŋmujɔsikpenj haaluj aɲaɲ tujgbanj haaluj

¹ Womi die manj ye Ŋmujɔsikpenj haaluj aɲaɲ tujgbanj haaluj, ta bumbɔɲaɲ Ŋmujɔsikpeku aɲaɲ bumbɔɲaɲ tujgbanjka die dɪ bia, ta mugɪkpɔuma ha diaɲ dɪ nyɪɪɪ.

² Ta manj ye Ŋmuj tuj dieke dɪ yine Jerusalemi haalikɔ dɪ nyɪɪna Ŋmuj jigɪɲ arɪzanna ma a kenj sɔɔna a yi siri a gbarɪ sɪba hɔgɔ dɪ ŋaana mujɲɪ bɔbɔ a gbara dɪ ɔ tuoli ɔ chɔɔ wa.

³ Ta die wuj lɔlikpenkpɔuj dɪ balala nyɪɪna naagbanjɔ ma dɪ, “Lele, Ŋmuj tiginj wa bie wo vuota jigɪɲ, ta wɔɲuj Ŋmuj nan dɪ beri aɲaɲ ba, ta ba yi ɔ vuosi. Ta ɔ gbanj gbanj ɔ nan dɪ beri aɲaɲ ba ta yi ba Ŋmuj.

⁴ ɔ nan chiti ba nintaantɪ mana, ta kunj yaa sugɪchɔɔsuj yaa kpanj, yaa yɔaguj kaan dɪ beri bɪbra, dama wɔkɔra mana nan tɪaɲ ga.”

⁵ Womi vuodieke die dɪ kalla naagbanjɔ ma wa dɪ baarɪ dɪ, “Lele, n yi wo nyinti mana nyujhaala.” Ta die bi balɪ a yi muj dɪ, “Maagɪ

wɔaha gie dama wɔaha gie yiwo wusie ta vuon nan biagi a tuohe a dii.”

⁶ Ta ɔ bi balɔ muɔ dɔ, “Ka wɔɔɔ yi muɔ. Manuɔ n yine Alifa aɔaɔ Omega wa; ka chiɔaɔ yiwo, piilin aɔaɔ kpatuɔ. Vuodiekemba nyanyuule dɔ yalla ba wa, n nan yɔ ba miivoli nyaɔaɔ dɔ bulinene a nyɔna bulun me aɔ ba nyu yɔɔɔ.

⁷ Ta vuodieke nuɔ mana dɔ nyaɔɔɔna nyaɔɔɔku gie, nan ye nyinti gie mana a nyuɔ n jigin, ta n nan yi ɔ Nmuɔ, ta ɔ dɔaɔ ɔ yi n bua.

⁸ Ama ŋmaantielibe, aɔaɔ vuodiekemba dɔ wone yada wa, aɔaɔ vuodiekemba dɔ yinene biɔaɔ, aɔaɔ vuokɔɔruɔ, aɔaɔ vuodiekemba dɔ yinene dɔɔɔntɔ tuɔma, aɔaɔ vuodiekemba dɔ buɔɔnana, aɔaɔ vuodiekemba dɔ juannana bugile, aɔaɔ ŋmɔnchiɔtielibe mana, ba jigiberisikin yiwo vɔɔɔgoli dieke dɔ dinene bolin aɔaɔ maafa jiribi wo me, ka yine kuɔ dieke dɔ gutɔna bule wo.”

Jerusalemi haaliku wɔa

⁹ Die malakasi ayɔɔɔɔɔɔ diekemba die dɔ pɔɔɔɔɔna tumbala ayɔɔɔɔɔɔ ta a suuli aɔaɔ kpatuɔ wahalaha wɔnyɔ die dɔ keɔ n jigin a balɔ muɔ dɔ, “Keɔ giena aɔ n dagɔ fu hɔɔɔhaalɔ wa, wɔnuɔ ɔ yine Yiiɔɔɔka hɔɔɔ wa.”

¹⁰ Womi die Nmuɔ Halɔkasɔka die dɔ hagɔ n ma, malakaka die dɔ nagɔ muɔ a ga juɔɔɔ a zien taɔ dieke dɔ faasɔna a buɔɔɔ sikpen biɔ me, a dagɔ muɔ Nmuɔ tuɔ Jerusalemi dɔ nyɔna arɔzanna ma Nmuɔ jigin a keɔ sɔɔna wa.

¹¹ Ta die nyɔɔɔsa aɔaɔ Nmuɔ chuulikpenkpuɔ, ta bi nyɔɔɔsa sɔba tanbiɔ diekemba dɔ faasɔna

a yaa ligire ba wasa ha jasipa wa, ta bi nyigusa siba nyaasiga.

¹² Ta tika di yaa gaankpuijwan a gilin ke, ta ka yaa sanva ban anan ale ta malakasi ban anan bale di gbari sanvaha kaani mana. Ta Izara buurin ban anan bale wo saara di maagi a diisi sanvaha kaani mana ma.

¹³ Die sanva ataa die di bie nmun posun chaan, ta a ataa di bie nuudiigin chaan, ta ataa di bie nmun nanun chaan ta ataa dian di bie nuugali chaan.

¹⁴ Tika nyabilun zie wo tana ban anan ale me, ta YiiPOLIKA tontontiba ban anan bale wo wonyi mana saan die di maagi a diisi a kaani mana ma.

¹⁵ Malaka dieke die di balala wia anan mun wa die di pogu daa dieke ba nagina a magisa nyinti ta ba nagi salma a wonsi ka, di u magisi tika anan ka sanvaha anan ka gaamaha.

¹⁶ Tika luga anusa wa mana die mowa tan, malakaka die di magisi ka a ye ta ka waguin die yiwo malisi tusin anan kobisi-nu. Ka teelin anan ka jwalun gban di mu die gban gban.

¹⁷ Ta u bi magisi tika gaani jwalun, ka dian ka yi nan magisin kobisi-le anan ban anan ayvaba. Die u magisiya mun siba vuotan di naana magisa nyinti dene wo.

¹⁸ Die ba nagi wa tan diekemba ba wasinana Jasipa a mu tika gaani, ta nagi salma a mu tika anan ka nyinti mana ta ka nyigusa siba nyaasiga.

¹⁹ Die ba nagi tan vin diekemba di faasina a yaa ligire yiri yiri a dian gaamaha nyabilun. Bumbunan tan die yiwo jasipa, ta tan dieke di gutina bule wo di yi saafari, ta tan dieke di

gõtuna butaa wa ma die yiwo agatı, ta tañ dieke dı gõtına bõnısa wa die yiwo emalerali,

²⁰ ta tañ dieke dı gõtına bõnı wa ma die yiwo onikisi, ta tañ dieke die dı gõtına bõyubaba wa die yiwo kaneliani, ta tañ dieke die dı gõtına bõyupoyı wa die yiwo kirisollati, ta buniin wo dı yi berili, ta bõwayı wa dı yi topasi, ta banjka ma wa dı yi kirisopasi, ta jadieke die dı gõtına ban añañ kaanı wa dı yi jasinti, ta ban añañ ale wo dı yi ametisi.

²¹ Ta ka sanba ban añañ ale wo die yiwo tañ dieke ba wasınana peeli wo, ta ba nagı ka tañ balımuj a wõnsı sanban mana. Ta nagı salıma a wõnsı tıka siekpuku ta ka nyıgısa sıba nyaasıga.

²² Die n ka ye Nmuj jamuj juon tıka ma, dama tı Yõmutien Nabidie Nmuj vuodieke dı yalla hagarıbu mana añañ Yiipõlka, banuj ba benne mi ta vuosisi dı jama ba.

²³ Ta tıka die ka bı yaala chaanuj a nyına nmuj yaa chuku jigin, dama Nmuj chuulikpenkpuku die chaana yta ka muj ta Yiipõlka dıañ dı yi ka popoli.

²⁴ Ta tıngbanjka gie vuosi mana nan dı bie chaanku ma, ta tıngbanjka gie naakpımaha nan yaa ba nyinti a keñ ka ma.

²⁵ Tıka sanbaha mana nan yuori zie daañ mana ta kaan wõñ ligi, dama yun kaan dı bie mi.

²⁶ Ta tıngbanjka gie buurin mana nan yaa nyınyına añañ ba nyinti mana a keñ tıka ma.

²⁷ Ama jadieke dı kana ka yi kası yaa vuodiekemba dı yinene viivi tũma yaa a chıba nmunchıbısa kaan juu tıka ma, sie vuodiekemba

ba maaguna ba saara a yi Yiipolika miivoli gbanƙu ma wa nyuna ma baan juu ka ma.

22

¹ Malakaka die di dagi muj muguj dieke di yalla miivoli nyaabu, ka nyuna Nmuj anan Yiipolika naagbanƙu ma ta nyigisa siba nyaasiga,

² a palu suuj gara tika sieƙruku ma. Ta tu dieke ba wasinana miivoli tika di zie muguri lugaha ale wo mana, ta tika di nyuna nyujnyujka chuj mana bin ma, ta ka vaati di yi gbaamuj a yi buuruj mana.

³ Jadieke Nmuj di kana kaati a yi kaan di bie tika ma, dama Nabadie Nmuj anan Yiipolika naagbanƙu nan di bie tika ma ta u tontontuj nan di jama wa.

⁴ Ba nan ye u nine chaan ta u saan nan di bie ba die me.

⁵ Yuj kaan bi beri bura ta ba kaan bi yaala popolisi yaa nmuj chaanuj, dama ti Yomutien Nabadie Nmuj nan yi ba chaanuj. Ta ba nan yi naaluj ta bemme yaa gamma haahu.

Yisa kenij wɔɔ

⁶ Womi malakaka die di bi balu di, “Wɔha gie yiwo wusie, ta vuon di nan biagi a tuohe dii. Ta ti Yomutien Nabadie Nmuj vuodieke di naguna u Halikasika a yɔa u naazbaluj wa, wonuj u tunna u malaka di u ken dagi u tontontiba wudieke di bala ka yi leleke gie.”

⁷ Ta Yisa di baari di, “Ni wɔmma, n kien muj lele wo gie. Ta sugifaluj bie vuodiekemba

dı yine vuokũurıj, aňaj vuodiekemba dı kaabınana bugile, aňaj vuodiekemba dı yine ńmũnchũbũtielin ta gaama vuosisi wo, vuosi gie mana nan dı bie tıka yeň me.

16 “Manıj Yisa tũnna n malaka dı ı ken balı wıaha gie a yı n dıdısırıba. Manıj Yisa wa gie yine Naan Davidi haagıj ta bı yi sıba sukũleelin ńmaarıj dieke dı chaannana.”

17 Ta ńmıj Halıkasıka aňaj Yiipolıka hũgũ wa dı balı dı, “Keň.”

Ta vuodieke dıaň dı wũnna naa dıaň dı balı dı, “Keň.”

Ta vuodiekemba mana nyanyuule dı yallı ba, ba keň tuo miivoli nyadieke dı yine piini wo yorı.

Kpatıj

18 Manıj Joon n kpaama nı vuodiekemba dı wũnnana naazbalıba wudiekemba dı maagına a yi gbaňkũ gie me wo aňaj nıjńmına. Dı yi vuon dı nagı wıj a gutı a ma, ńmıj nan nagı wahala yiri yiri diekemba dı maagına a yi gbaňkũ gie me wo a gutı ı tıbıdatıj ma.

19 Ta dı yi vuon dıaň dı vbarı wıj a nyıj ńmıj naazbalıba wudiekemba dı maagına a yi gbaňkũ gie me wo, ńmıj nan vbarı a nyıj dı tien jıgıj alıbarıka dieke ba maagına a yi gbaňkũ gie me wo, ı nan vbarı a nyıj ı jıgıj miivoli tıka nyıjnyıjka dı yine ı tıaň aňaj ı jıgıj ńmıj tıka ma.

20 Vuodieke dı bala naa baarı dı, “Wusie, n kien mıj leleke gie.”

Wusie, vaa ka yi die. Tı Yomũtien Yisa, keň.

21 Tı Yomũtien Yisa sunıjın bemme aňaj ı vuosi mana. Wusie.

**Ɗminɔ Nuahaaluɔ Gbanuɔ Kɔmuɔ
Konni NT (Ghana)**

copyright © 2004-2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Konni)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

5d16fd5e-902d-51bf-967c-3e7c4efb8e57